

HISTORISCHE KRING EEMNES

DOEL VAN DE VERENIGING IS:

Bevordering van de kennis van- en de belangstelling voor de geschiedenis in algemene zin en de geschiedenis van Eemnes, met aansluitend gebied, in het bijzonder.

**jaargang 34, nr. 4
december 2012
verschijnt viermaal per jaar**

BESTUUR

Voorzitter:

Mw. N.E. Lemckert, Struisgras 21
3755 WB Eemnes, 035-5311913

Secretaris:

J.J. Groeneveld, Zilverschoon 37,
3755 TH Eemnes, 035-5381609

Penningmeester:

J. Frantsen, 035-5310442
HKE-Girorekening nr. 2080362
HKE-Rabobank nr. 315911425

Leden:

H.A. van Hees, 035-5389849
J.B. Nouwens, 035-5389239
R.T. van der Schaaf, 035-5386094
Mw. E.C.M. Seure, 035-5310129
J.J. Smids, 035-5387572
J.J. van Wijk, 035-5314689

LEDENADMINISTRATIE

G.A.M. van Wijk-Blom, 035-5314689,
Raadhuislaan 39, 3755 HA Eemnes.

KWARTAALBLAD

Redactieadres/advertenties

Graanoogst 3, 3755 HN Eemnes,
035-5387572, jjsmids@casema.nl

Redactie:

Henk van Hees en Joop Smids

Opmaak:

Hans van Gelder

Druk:

Graficient Printmedia – Almere

Losse nummers

€ 4,- excl. verzendkosten

LIDMAATSCHAP

€ 14,- p.j., incl. kwartaalblad, voor leden in de BEL-gemeenten (Blaricum Eemnes en Laren NH). Leden buiten dit gebied betalen € 20,- p.j. i.v.m. verzendkosten.
Opzegging schriftelijk voor 1 december.
Vrienden HKE minimaal € 15,- p.j.

INTERNET HKE-ACTUEEL

www.historischekringeemnes.nl
info@historischekringeemnes.nl

WERKGROEPEN

Bebouwingsgeschiedenis:

R.T. v.d. Schaaf, 035-5386094

Beeld en Geluid:

J. Frantsen, 035-5310442

Beheer archief:

J.J. Groeneveld, 035-5381609

Beheer voorwerpen:

H.H.M. van Roy, 035-5312531

Bibliografie:

R.T. van der Schaaf, 035-5386094

Foto's:

P. Scholte, 035-5387269

Genealogie:

H.A. van Hees, 035-5389849

Interviews:

H.A. van Hees, 035-5389849

Tentoonstelling:

J.B. Nouwens, 035-5389239

Website:

W.A.M. de Witte, 035-5388130

© 2012 Historische Kring Eemnes. Alle rechten voorbehouden. Het geheel of gedeeltelijk overnemen van artikelen is slechts toegestaan na toestemming van de redactie. De uitgever heeft er naar gestreefd de rechten van illustraties volgens wettelijke bepalingen te regelen. Degenen die desondanks menen nog bepaalde rechten te kunnen doen gelden, wordt verzocht zich te wenden tot de uitgever: info@historischekringeemnes.nl. Auteurs die in dit tijdschrift publiceren geven daarmee onvoorwaardelijk toestemming tot het in digitale vorm opnemen in openbare databases.

Inhoud

Oudheidkamer	219
Van de voorzitter	220
Gezocht: Foto's van Eemnesser feesten	222
Infrastructuur en ontwikkeling van Eemnes 1815-1940	
deel 4: Uitbreidingsplannen na 1920 (<i>Jaap Groeneveld</i>)	223
Oproep: Een kans voor u! Interviewer worden	244
Boedelscheidingen (<i>Wiebe van Ijken</i>)	245
Interview met Nel van der Zwaan-Post (<i>Henk van Hees</i>)	265
Nieuw boek verschenen: Van ballenwinkeltjes tot Minnehof	280
Eemnesser Koeien Trofee	286
Inleveren kopij voor het volgend nummer	288

Van de redactie

Kent u ook dat gevoel van trots, dat je plotseling zomaar overvalt? Dat je bij een club hoort, die actief allerlei initiatieven ontplooit en daarmee veel waardering oogst? Het jaar 2012 overziend mag je wel zeggen dat de Historische Kring Eemnes een club is, die dit waar heeft gemaakt. Om nog even in herinnering te brengen:

- De tentoonstelling van de jubilerende tennisvereniging (TVE) en de Visvereniging;
- De net beëindigde tentoonstelling over het Dikke Torentje.
Beide tentoonstellingen trokken veel belangstelling. Die belangstelling verwachten wij ook van de op 8 december begonnen jubileumtentoonstelling van de Carnavalsvereniging "De Sliertjes".
- De Najaarsbijeenkomst met als on-

derwerp "Ocrietfabriek", die meer dan 100 belangstellenden trok;

- De Koeientrofee voor ons bestuurslid Jaap Groeneveld en de nominatie voor die trofee van onze HKE;
- De uitgave van het nu al succesvolle boek "Van ballenwinkeltjes tot Minnehof";
- Organisatie van en deelname aan activiteiten van de Kunstcommissie;
- Het kwartaalblad met een record van totaal 288 pagina's.

En dan was er nog de uitbreiding van het archief en kon men op Koninginnedag de toren beklimmen. Kortom het is te veel om op te noemen in deze kleine ruimte, die mij gegund wordt. We mogen eventjes trots zijn maar volgend jaar gaan we er gewoon weer voluit tegen aan.

Joop Smids

Tentoonstelling Oudheidkamer

4 X 11 jaar

Carnavalsvereniging

“De Sliertjes”

van 8 december 2012

tot en met 30 april 2013

Oudheidkamer Eemnes
Raadhuislaan 2a
Telefoon 035-5382375

Geopend:
zaterdag van 14.00-16.00 uur
Toegang gratis

Van de voorzitter

Het jaar 2012 is al bijna geschiedenis. Een jaar waar iedereen zijn eigen herinneringen uit meeneemt. En een jaar waar we als Historische Kring met trots op een aantal hoogtepunten terug kunnen kijken. We zijn als HKE voortdurend op verschillende manieren bezig om de hoogtepunten uit zo'n jaar vast te leggen voor het nageslacht. Een kunst op zich, want je weet vaak achteraf beter welke gebeurtenissen relevant waren voor de toekomst. De hoeveelheid informatie die er per jaar beschikbaar komt groeit steeds meer door alle technische mogelijkheden. Denk alleen maar aan dat ene filmrolletje waar je zuinig mee om ging en de paar gigabites die je nu even vol schiet. We prijzen ons gelukkig dat we vrijwilligers in ons midden hebben die al de informatie nauwkeurig vastleggen, digitaliseren, sorteren, rubriceren en opbergen. En ook op zoek blijven naar verbeteringen van de systemen.

De opslag van informatie vraagt om ruimte en die ruimte is beperkt in de Oudheidkamer. Gelukkig was er de mogelijkheid om de zolder van de Oudheidkamer te vergroten zonder dat het ten koste zou gaan van de expositieruimte. Afgelopen maand heeft de verbouwing in hoog tempo plaatsgevonden tussen twee exposities door. Een mooi resultaat dankzij de aanemer en de grote inzet van een paar handige en veelzijdige bestuursleden.

Het bestuur ontmoet u graag op de

**Nieuwjaarsreceptie van de HKE
in de Oudheidkamer
op 5 januari van 16.00-18.00 uur.**

Dat is een goede gelegenheid om samen terug te kijken op de vele activiteiten die er in het afgelopen jaar zijn geweest, zowel vóór als achter de schermen. Zeker ook een prima moment om de waardering uit te spreken voor de inzet en het enthousiasme van alle bestuursleden en vrijwilligers die zich het afgelopen jaar ingezet hebben voor onze boeiende vereniging. Vanaf deze plaats wens ik u allen goede feestdagen en een mooie jaarwisseling toe en ik zie u graag in het nieuwe jaar bij een van de activiteiten van de HKE.

Liesbeth Lemckert

GEZOCHT

Foto's van Eemnesser feesten!

De heer J.C. Spangenberg rijdt op Helma als he-raut verkleed vooraan in de allegorische optocht bij de viering van 625 Jaar Eemnes in 1976.

Uit onafgerond onderzoek is gebleken dat er in Eemnes zeker al 100 jaar lang feesten georganiseerd worden door speciale comités. Mogelijk gebeurde dat ook al voor 1913. In dat jaar werd overal in ons land groot uitgepakt met de Koninkrijksfeesten in verband met het 100-jarig bestaan van het Koninkrijk der Nederlanden. B. Groen en J. Hagen bleken in 1938 hun zilveren jubileum te vieren als leden van het Oranje Comité zoals de Feestcommissie vanaf 1936 heette. Tegenwoordig spreken we van de Stichting Feestcomité Eemnes.

De Historische Kring Eemnes (HKE) en het Feestcomité leek het daarom leuk om in 2013 het feit dat er al zo lang feest-

commissies zijn in Eemnes, te vieren met een tentoonstelling '100 Jaar feest in Eemnes'. Met deze tentoonstelling wil men niet alleen aandacht besteden aan Koninginnedag (van 1890 tot 1948 op 31 augustus), maar ook aan Volksfeesten, feesten bij bijzondere gelegenheden rond het koningshuis (25-jarig jubileum Wilhelmina 1923, huwelijk Juliana 1937), Bevrijdingsdagfeesten, Feestweken en de vieringen van 600, 625 en 650 jaar Eemnes in 1951, 1976 en 2002. Kermis met tonnetje steken kwam in het verleden ook voor en wordt daarom meegenomen bij deze tentoonstelling evenals de muziekkorpsen 'De Eendracht' (1912/13-1936) en 'Eemnes' (vanaf 1936).

HKE en het Feestcomité roepen iedereen op, die in het bezit is van oude foto's, informatie en verhalen van de bovengenoemde feesten voor 1980. Men wordt gevraagd om dit oudere materiaal beschikbaar te stellen voor de tentoonstelling. Wij hopen op veel oude foto's en gegevens uit vergeten schoenendozen op zolder. Diegenen die daartoe bereid zijn, kunnen contact opnemen met de secretaris van HKE, Jaap Groeneveld (tel. 035-538 1609 / of 06-2349 4690 of via e-mail info@historischekringeemnes.nl) voor het maken van een afspraak. Van fotomateriaal wordt een scan gemaakt, waarna het origineel liefst dezelfde dag, maar uiterlijk binnen 48 uur wordt geretourneerd.

Wie dat wil, kan ook zaken over dit onderwerp afstaan aan de Oudheidkamer van HKE, waarvoor elke zaterdag van 14.00 tot 16.00 uur gelegenheid is op Raadhuislaan 2-A te Eemnes.

TENTOONSTELLING

CARNAVALSVERENIGING

De Sliertjes

VAN 8-12-'12 T/M 30-4-'13

GRATIS TOEGANG

ELKE ZATERDAG VAN 14.00-16.00 UUR IN DE OUDHEIDKAMER

HISTORISCHE KRING EEMNES

Raadhuislaan 2-A, 3755 HC Eemnes | Telefoon: 035-538 1609 | www.historischekringeemnes.nl

Infrastructuur en ontwikkeling van Eemnes 1815-1940

DEEL 4: UITBREIDINGSPLANNEN NA 1920

JAAP GROENEVELD

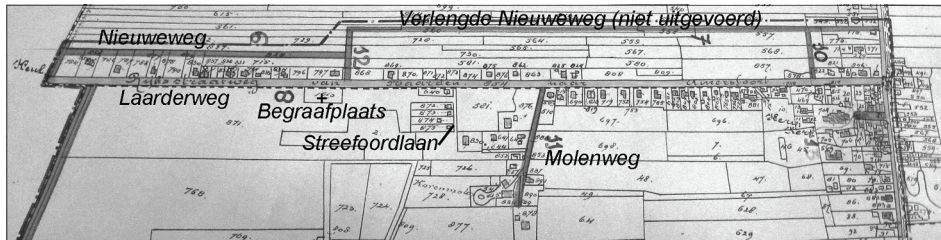
Deel 3 eindigde met de ongeplande geleghenheidsuitbreiding van de Eemnesser bebouwing als lintbebouwing langs de Laarderweg en wat gespreide bebouwing langs de Streefoordlaan sinds 1915. Dit deel zal voornamelijk ingaan op de uitbreidingsplannen die ontstonden vanaf 1920, hetzij op grond van particuliere initiatieven (woningbouw), hetzij op grond van overheidsinitiatieven (ruilverkaveling). In beide gevallen zijn de plannen niet geworden zoals de plannenmakers ze bedachten. Eemnes zou er heel anders hebben uit gezien. Lees en huiver!

GOOISE BOUWWOEDE

De groei van de bebouwing langs de Laarderweg en naaste omgeving versnelde na 1920. Het einde van de Eerste Wereldoorlog in 1918 initieerde een periode van economische bloei. Dat zagen we ook in deel 2 met de aanschaf van auto's en motorfietsen. Met de verkorte reistijden naar Amsterdam en Utrecht met eigen vervoer werd het nog aantrekkelijker om buiten te gaan wonen. In het Gooi heerste omstreeks 1920 een ware bouwwoede. De Gooise boeren hadden blijkbaar een ruim begrip van 'bouwgrond'. Ze verkochten hun enggronden profijtelijk voor de bouw van vaak riante villa's in plaats van de verbouw van gewassen op de arme zandgrond. In deze maalstroom pikten ook Eemnesser grondeigenaren en speculanten een graantje mee met Eemnesser grond.

Uit het dossier voor de bouwvergunningen kan een aardig inzicht verschaft worden wat er zoal aan woningen nieuw werd gebouwd in de periode 1921-1940. Een klein deel was vervanging van een verouderd gebouw. De genoemde bouwwoede uitte zich in de piek van 1923 met 23 woningen waarvoor vergunning werd verleend, waarna dit instortte tot het niveau van ca. 6 (3 à 9) per jaar tot en met 1929. Niet alle vergunningen werden overigens gerealiseerd. De jaren 1930 en 1931 vormen een ware dip met elk maar één woning – de gevolgen van de

Kaart 1: De Laarderweg en omgeving volgens de kadasterkaart van 1922 met daarin de eerste voorstellen voor wegen i.v.m. de uitbreidingsplannen van 1927 (Archief Eemland, Eemnes 1005-1193). Aan de Streefoordlaan waren al 4 kleine woningen.

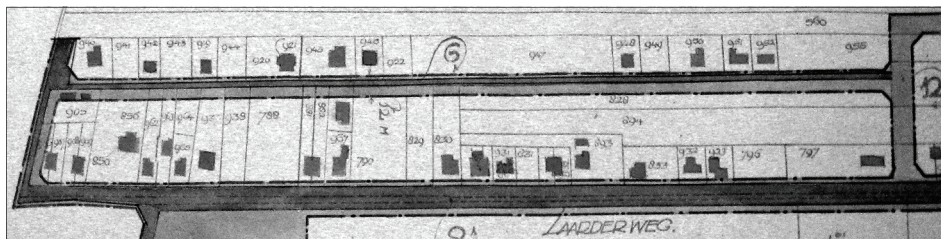
Beurskrach van 1929 – om daarna weer op te klimmen tot een piek van 16 in 1936. In 1936 herstelde Nederland zich van de crisis door het verlaten van de Gouden Standaard, maar ons land werd in het kielzog van de Verenigde Staten in 1937 in een tweede lichtere recessie gezogen¹. Sprak men eerst van woningen en (land)arbeiderswoningen, in 1936 en 1937 kwam ook het 'landhuis(je)' in zwang met de aanvragen van A. van Garderen uit Hilversum.

Uitbreiding van het stratenplan in 1923

Twee Eemnessers, de aan elkaar verzwagerde J. Hagen (aannemer in woningbouw en raadslid) en J. Ruizendaal Czn. (aannemer in weg- en waterbouw), kochten voor 1923 een strook grond van de familie Perier langs de huidige Nieuweweg en ze zagen kans deze te vermarkten voor woningbouw. Ze waren op deze wijze de eerste projectontwikkelaars *avant la lettre* van Eemnes. Ze verkochten kavels aan particulieren of bouwden voor eigen rekening om te verhuren of te verkopen. Hun enige tegenprestatie aan de gemeente was dat zij een bepaalde strook grond voor de weg moesten afstaan en een bijdrage betalen aan het wegfonds van de gemeente².

Het plan was niet ideaal, want de woningen keken aanvankelijk uit op de achtertuinen en schuren van de overburen. De 'weg' was maar een smal, bij tijden modderig paadje. Aan deze Nieuweweg bouwde Hagen drie vrijstaande woningen, evenals aan de Laarderweg. De Laarder aannemer Padberg bouwde in 1923 vijf woningen in de hoek bij de grens met Laren en Goyergracht-Noord (Laarderweg 140 t/m 146 even en Goyergracht-N. 2) waar hij een stuk grond had gekocht. Op een geactualiseerde plantekening voor de aanleg en verbreding van straten en wegen bij het raadsbesluit van 10 oktober 1928 zag de situatie wat betreft de aan-

Kaart 2: Laarderweg (8) en Nieuweweg (6) volgens het uitbreidingsplan van 1928. De donker gekleurde wegvlakken zijn bestaand, de lichtere de verbreding. Het smalle paadje Nieuweweg zou verbreed worden ten koste van achtertuinen van de overburen aan de Laarderweg.

wezige woningen aan de Nieuweweg en de Laarderweg er al uit volgens Kaart 2. In deze uitbreiding en bij de Laarderweg vestigden zich forensen, kleine middenstanders en degenen voor wie geen plaats was in de oude bebouwing.

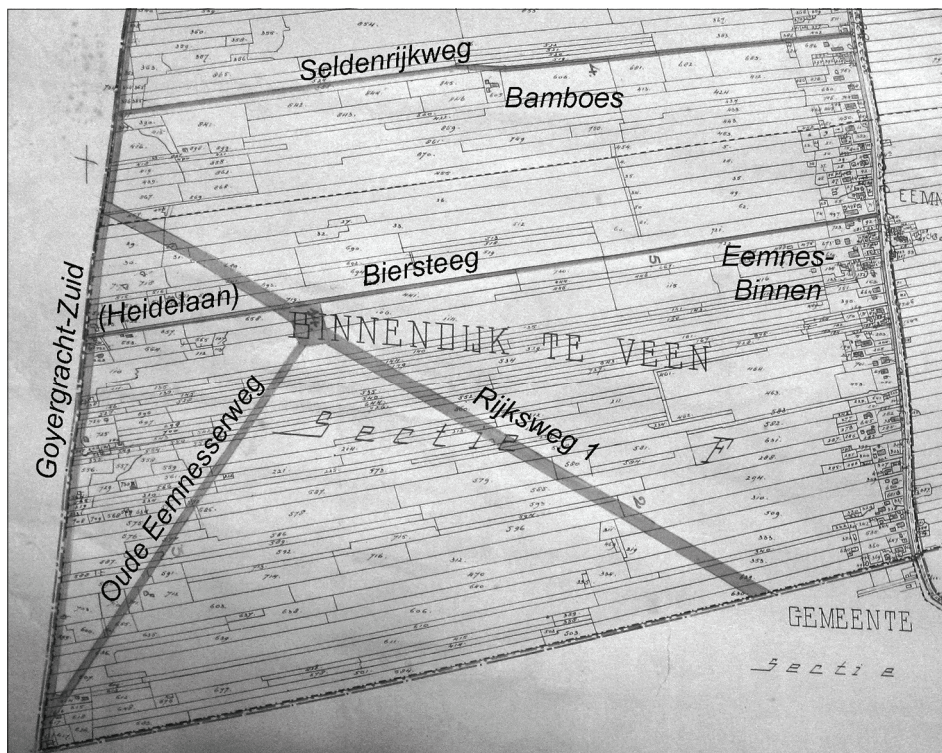
Pas na 1945 zouden verdere uitbreidingen in het Eemnesser stratenplan aan de westzijde van de Wakkerendijk/Meentweg plaatsvinden, in de eerste plaats met de Veldweg in het verlengde van de Nieuweweg en daarna uitbreidingen dicht tegen de dorpskern van Eemnes-Buiten aan op de Zuidwend. Dit valt buiten het bestek. Rom van der Schaaf schreef daarover recentelijk een tweedelige bijdrage³.

Rijksweg 1 buitenom

Vanaf 1915 nam het gemotoriseerde verkeer zo explosief toe, dat het Nederlandse wegennet hierop niet was berekend. Midden jaren 1920 werd dit algemeen ingezien en de discussies hierover leidden uiteindelijk tot het Rijkswegenplan 1927⁴. Rijksweg 1 zou worden verbreed en vernieuwd. Tussen Diemen en Hoevelaken zou hij buiten de kernen om gaan en dus grotendeels over een nieuw tracé komen te liggen. In Eemnes zou het plan van 1816 (zie deel 1 in HKE 2012-1) alsnog in nieuwe vorm doorgaan.

Het is interessant om te constateren dat in het Gooi, maar ook in Baarn, de oude doorgaande (post)wegen buiten de dorpskernen en de engen om liepen. Door gaand verkeer en dorpsbewoners hadden zo geen last van elkaar. Met de aanleg van de kostbare straatwegen was er druk vanuit de gemeenschappen om deze wegen door de dorpskernen te leiden. De aanliggende dorpen hadden er profijt van, zowel voor eigen vervoer als voor de klandizie. Eemnes is hier een mooi voorbeeld van. Met de groei van het gemotoriseerde verkeer in de 20^e eeuw werd echter de hinder te groot en werden de hoofdwegen weer buiten de dorpen verbanen.

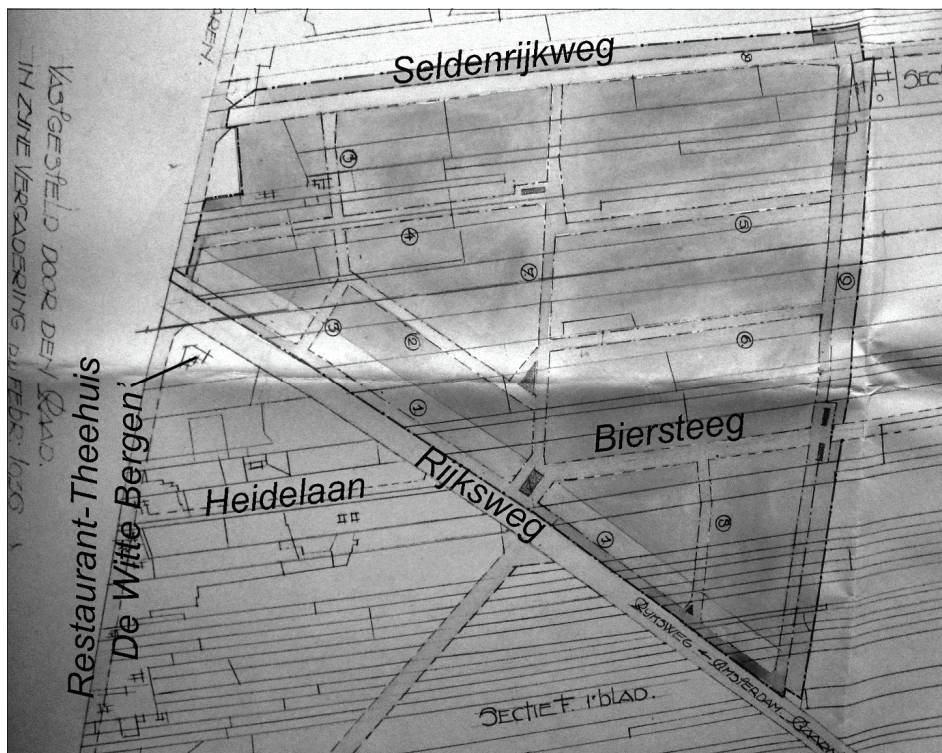
Kaart 3: Fragment van het plan van P. Schiloo dat in 1928 werd goedgekeurd (Archief Eemland, Eemnes 1005-1193). Het fragment afb. 23 was van dezelfde tekening. De straatnamen (toevoeging auteur) zijn zoals die in het plan werden genoemd, behalve de Heidelaan die van 1935 dateert.

Uitbreidingsplan 1928

In Archief Eemland, Oud Archief van de Gemeente Eemnes, ligt een dossier van het uitbreidingsplan uit 1928⁵. Het loopt van 3 dec. 1923 tot 14 september 1936. In de eerste brief van 1923 wordt gemeld dat op 12 november in de raad is besloten tot een eenvoudig uitbreidingsplan. Dit was het plan van de Nieuweweg van de heren Hagen en Ruizendaal. Aangekondigd wordt dat eerdaags een bespreking zal plaatsvinden met de gemeentearchitect van Laren, de heer P. Schiloo. Op 19 januari 1924 komt er een brief van Rijkswaterstaat, die aankondigt dat er een plan in voorbereiding is om een nieuwe Rijksweg aan te leggen buiten de bebouwde kommen van Laren en Eemnes (huidige A1, maar als eenbaansweg met

Kaart 4: Het nadere plan van 1936 met de invulling van het plan bij de Rijksweg uit 1928 (Archief Eemland, Eemnes BNR 1005-1194).

slechts twee rijstroken). Er wordt verzocht bij het verlenen van bouwvergunningen hier rekening mee te houden.

Van Schiloo komt een ongedateerde brief, vermoedelijk 1927, met een uitleg van het plan dat veel verder gaat dan het eenvoudige plan van 1923. Vermoedelijk horen daarbij de ingetekende kadastrale kaarten 2 en 3. Hierin is opgenomen de aanleg van de nieuwe Rijksweg.

Op 8 dec. 1927 was er een bespreking met de inspecteur, de heer D.E. Wentink, waarin nadere eisen werden bepaald. De Goyergracht-Zuid en de Oude Eemnes-serweg (vanwaar die naam?) zouden in totaal 23 m breed worden met een rijweg

van 9 m, waarnaast fietspaden en trottoirs, voorzien van bomen. De Seldenrijkweg (met bomen) en Biersteeg (zonder bomen) wat smaller, 25 m met een rijweg van 6 m. De woningen mochten maximaal twee onder één kap zijn met een frontbreedte van het perceel van 30 m voor de eerste beide straten en 24 m voor de andere beide. De kortste afstand tot de grens van de weg was respectievelijk 24 en 10 m. Het ging dus om woningen voor de middenstand. In het plan was ook opgenomen de Verlengde Nieuweweg. Daar gold: breedte van de weg 12 m, wegdek 6 m, max. 4 woningen in een blok, geen kavelbreedte en 5 m tot aan de grens van de weg. Kortom, hier arbeiderswoningen. Het hele plan werd goedgekeurd door de raad in oktober 1928 en daarna op 14 mei door Gedeputeerde Staten.

Vanwaar dit door de gemeente Eemnes gesteunde plan ver buiten de kern van het dorp? Met het duidelijk worden van de plannen voor de nieuwe Rijksweg 1 door de zuidwesthoek van de gemeente zagen particuliere eigenaren en speculanten een kans om gunstig grond te verkopen voor woningbouw in dit gebied. De grond van deze Heidehoek was arm en minder geschikt voor landbouw. Ook waren er geïnteresseerden, die wel wat zagen in het wonen in de natuur tegen het Gooise Natuurreservaat aan. Met vooruitziende blik had J.G. van Dijk al in 1926 grond weten te bemachtigen bij de aan te leggen Rijksweg. Op en bij het terrein van de latere Kwekerij 'Gooi- & Eemlust' had hij voor ogen om een woonwijk te bouwen volgens een plan van de Larense architect Schiloo.

Al in 1919 was de bekende kynoloog P.M.C. Toepoel vanuit Laren aan de Goyergracht neergestreken om in alle rust honden te kunnen bestuderen⁶ en in 1924 liet hij een aanbouw als 'bergplaats voor honden' bouwen⁷. Hij woonde in de villa 'Huize Panta Rei' op Goyergracht-Zuid 43. Hij was het die zich in 1935 zou beklagen bij de gemeente Eemnes over de straatbelasting die hij zou moeten betalen terwijl alle voorzieningen ontbraken⁸. Pas in 1939 kwam er elektriciteit, maar nog geen water en gas. In 1922 werd op enige afstand van de Goyergracht-Zuid het aanzienlijke buitenhuis 'Sint-Jansklokje' gebouwd⁹.

De achtergronden om te besluiten tot een uitbreidingsplan in 1928 bij de Rijksweg waren: (1) De wens om zulke bebouwing langs die Rijksweg in goede banen te leiden (...), (2) Het plan grenst aan het Goois Natuurreservaat binnen de gemeente Laren. *'Een bebouwing in de toekomst zoodanig dat het natuurschoon in dit reservaat niet in het gedrang zou komen was zeer noodzakelijk.(...) Dit plan bedoelde te zijn een rem tegen de drang uit het Gooi om strookjes bonk en heide tot bouw-*

Eemnes-Binnen in de jaren twintig met gezicht op de voormalige stalhouderij van herberg 'Het Roode Kruis', waarin koster Adriaan Rebel zijn garagebedrijfje had. Zie de reclame voor Messing in Baarn en voor Chevrolet (coll. Historische Kring Eemnes).

*terrein te bestemmen en in korten tijd dit schoone gedeelte der gemeente met allerlei bouwwerken vol te planten! Dit doel is grotendeels bereikt, uitgezonderd Biersteeg en Heidelaan.'*¹⁰

In november 1929 werd de 'snelweg' geopend. Het idee van particulieren was om ook bebouwing te realiseren langs deze weg. Grondeigenaren plaatsten borden met de tekst 'bouwterrein te koop'¹¹. Rijkswaterstaat wilde echter geen ontsluiting toestaan van de Goyergracht. In januari 1930, twee maanden na de opening van de Rijksweg, waren er al waarschuwingen tegen het ontstaan van lintbebouwing erlangs. Aan de Biersteeg, vanaf 1935 Heidelaan, kwamen al snel een paar woningen tot stand. Ontwikkeling zou alleen kunnen als er parallelwegen kwamen langs de Rijksweg.

Rijkswaterstaat zou in 1938 plannen daarvoor kenbaar maken, waarna er geen langzaam verkeer meer op de 'snelweg' zou mogen rijden. Het gemeentebestuur

drong daarna bij herhaling sterk aan op realisatie van een tunnel bij de Witte Bergen. De oorlog vertraagde deze plannen¹².

Nieuwe mensen, nieuwe ideeën

Het dossier van de gemeente Eemnes gaat na een pauze (waarschijnlijk tot eind 1935) weer verder met de 'Eerste wijziging op het uitbreidingsplan'¹³. Uit een blad aantekeningen blijkt dat de perceelbreedte aan de Rijksweg 60 m en de rooilijn op 25 m zou komen. Er kwam een nadere invulling van het uitbreidingsplan dat in februari 1936 door de raad werd goedgekeurd (kaart 4).

Het plan werd door de nieuwe inspecteur van Volkshuisvesting, ir. P.K. van Meurs, in september 1936 besproken met de burgemeester, mr. P.A.L. van Ogtrop, sinds maart van dat jaar nieuw aangetreden. Naar aanleiding hiervan schreef de inspecteur een brief aan B&W waarin hij zijn hierna volgende ernstige bedenkingen uitte. Deze wijk voor beter gesitueerden, vooral forensen, zou een geheel afwijkende bevolkingsgroep binnen de agrarische gemeente Eemnes vormen, terwijl zij vooral gebruik zouden maken van voorzieningen in andere gemeenten. Verder was er het bezwaar van het ontstaan van een gesloten lint van bebouwing langs de Rijksweg vanaf Bussum tot en met Baarn. De nu nog open ruimte zou een welkome afleiding zijn in dit patroon. De bebouwing zou parasiteren op het natuurreservaat betekenen en een bezwaar voor het Gooi. Om dezelfde reden heeft Baarn geen bebouwing bij buurgemeente Hilversum toegestaan toen daarvoor plannen rezen. *'De grondexploitatie, die een zeer fijne neus heeft, en in de Gooische gemeenten weerstanden ontmoet die in dit algemeen belang hun grond vinden, tracht thans in Uw gemeente, waar deze overwegingen nog weinig behoeften te gelden, deze weerstanden te omzeilen. Doch de belanghebbenden bij de betreffende terreinen houden uiteraard met plaatselijk en algemeen belang weinig rekening.'*

De boodschap was duidelijk. Wilde men met het plan doorgaan, dan zou het zeer waarschijnlijk afgewezen worden door de provincie. Dit was het laatste document in het dossier hierover. In een raadsvergadering van januari 1939 wordt er nog eens op terug gekomen door raadslid B. Groen. Hij had zijn eigen bouwvergunning geweigerd zien worden met verwijzing naar de 'Lintbebouwingswet'¹⁴ en vroeg nog eens terug te komen op het plan. Hij stelde dat het plan van 1936 onafgehandeld was blijven liggen. De burgemeester corrigeerde hem; het plan was niet meer in behandeling genomen wegens de bezwaren van de inspecteur van de

Volksgezondheid. De (rest van de) raad steunde hem daarin. De burgemeester had overigens een andere opdracht: de ruilverkaveling. Groen was vasthoudend en ging door tot aan de provincie, mede omdat hij zich onjuist behandeld voelde door een hem onwelgevallige notulering. In een genotuleerd gesprek met B&W op 16 jan 1939 kwam een en ander aan de orde. Daarin was echter ook sprake van het pas kunnen aanpassen van bebouwingsplannen, nadat Rijkswaterstaat concrete plannen had uitgewerkt voor de parallelwegen en de tunnel. Tot dan wilde de gemeente zijn bouwplan niet forceren, i.c. zijn verzoek inwilligen¹⁵.

Sindsdien is de Heidehoek (Heidelaan, Goyergracht-Zuid en de tegenwoordige Oud-Eemnesserweg) een uithoek van Eemnes gebleven. Van Dijk liet zijn plan voor een woonwijk varen en ontwikkelde op zijn terrein de bomenkwekerij Gooi- & Eemlust. Wel raakte hij betrokken bij de ontwikkeling van het huidige wegrestaurant De Witte Bergen, dat in kleinere vorm in 1931 begon.

DE WEG ALS ECONOMISCHE MOTOR

Het is al een eeuwenoud economisch principe: (transito)verkeer nodigt ondernemende geesten uit er een graantje van mee te pikken. Cafébazen zijn er een stereotype van met hun café op de hoek, dus het kruispunt. Er waren rond 1925 wel zeker zes uitbaters van cafés en/of herbergen direct aan de straatweg, te beginnen bij 'Het Zwaantje' en herberg 'Het Roode Kruis' (bij de kerk) in Eemnes-Binnen, Café 'Schipppers Welvaren' (Staal), herberg 'De Lindeboom' (Wakkerendijk 7), hotel-café-restaurant 'Eemland' en café Tak (Laarderweg 128; sinds 1926). De meest aanzienlijke hiervan was Eemland, dat in 1923 werd gebouwd¹⁶. Daarnaast waren er verscheidene kleine gelegenheden waar men een neut kon nemen.

De auto's en motorfietsen moesten regelmatig worden voorzien van brandstof en motorolie. Ook ging er wel vaker wat stuk dan tegenwoordig, denk alleen al aan de lekke banden en versleten of vuile bougies, het gebruikelijke ongerief van die dagen. Kortom langs de drukke wegen begon deze en gene handige jongen een reparatiewerkplaats, annex benzinepomp voor auto's en/of (motor)fietsen. Smeden pikten doorgaans ook een graantje mee van de reparatie van de moderne vervoermiddelen.

Adriaan Rebel had in 1911 al een nummerbewijs (L-1038) aangevraagd voor een

Afb. 2: Theehuis 'de Heidebloem' te Eemnes langs het fietspad tussen Laren en Baarn bij hoekgrenspaal 6 (coll. Hans Kleinhoven, Laren).

auto of motorfiets. Hij zou als monteur hebben gewerkt bij garage Messing te Baarn en daar het vak hebben geleerd. In 1919 en 1920 vragen respectievelijk rijwielhandelaar Gijsbert Roodhart (Wakkerendijk 12) en rijwielhandelaar Aart de Bruijn (Wakkerendijk 1) nummerbewijzen aan (L2364, resp. L-3556)¹⁷. Op een onbekend moment begon Rebel in de behouden paarden- en rijtuigstalling van de in 1921 afgebrande en niet herbouwde herberg 'Het Roode Kruis' een garagebedrijfje (Wakkerendijk 39). In 1926 kreeg hij toestemming om 'een ondergrondsche benzine bewaarplaats met aftapinrichting' van 6000 liter te plaatsen, voor benzine van de American Petroleum Company. Rebel maakte op zijn pand ook reclame voor Messing en voor Chevrolet (afb. 1). Naast zijn functie als koster van de Pieterskerk, was hij tevens omroeper en hij repareerde fietsen en motorfietsen.

Het verleggen van de rijksweg buitenom was natuurlijk een slag voor degenen die inkomsten trokken uit passanten, maar het schiep ook weer nieuwe kansen. Caféhouder E.J. van Wegen van Hotel Eemland had de bui al zien hangen. Hij organiseerde vanaf 1929 wielervedstrijden met toestemming van B&W, hoewel burge-

meester Rutgers van Rozenburg tegen was. Wethouder Groen meende dat het een mislukking zou worden en wel na een paar wedstrijden over zou zijn met de belangstelling. Wethouder Stoutenburg wilde de Eemnessers 'eenig genoeg gunnen'. Dat bracht klandizie, maar in 1932 werd erover geklaagd door het toenemende aantal en wegens het verstoren van de zondagsrust¹⁸.

's Zomers was de Heidehoek bij de Witte Bergen een geliefd doel voor dagjesmensen en bermtouristen. Als eerste had dezelfde E.J. van Wegen het theehuis 'De Paddestoel' (Rijksweg 1) geopend in juni 1930. J.H. van Wegen van 'het Zwaantje' kreeg het jaar daarop vergunning voor het plaatsen van een 'kiosk voor de verkoop van chocolade etc.' bij de Rijksweg. Herman van Haaft opende een VAMI-kiosk, van het ooit bekende ijsmerk¹⁹.

Eind 1930 werd door de gemeente Eemnes vergunning verleend aan een gezelschap heren dat N.V. 'de Witte Bergen' had opgericht, P.N. van den Brink, J.G. van Dijk, J. Roest en J. Blom, allen te Laren, om een café-restaurant met woning te bouwen²⁰. Fruitkweker Herman Pot en zijn vrouw Joke begonnen in druivenkassen van hun fruitkwekerij 'Tomatuvu' en zij kregen in 1935 toestemming voor een 'verplaatsbare fruitrestaurant'²¹. De naam van één van de huidige viaducten van het knooppunt Eemnes herinnert er nog aan.

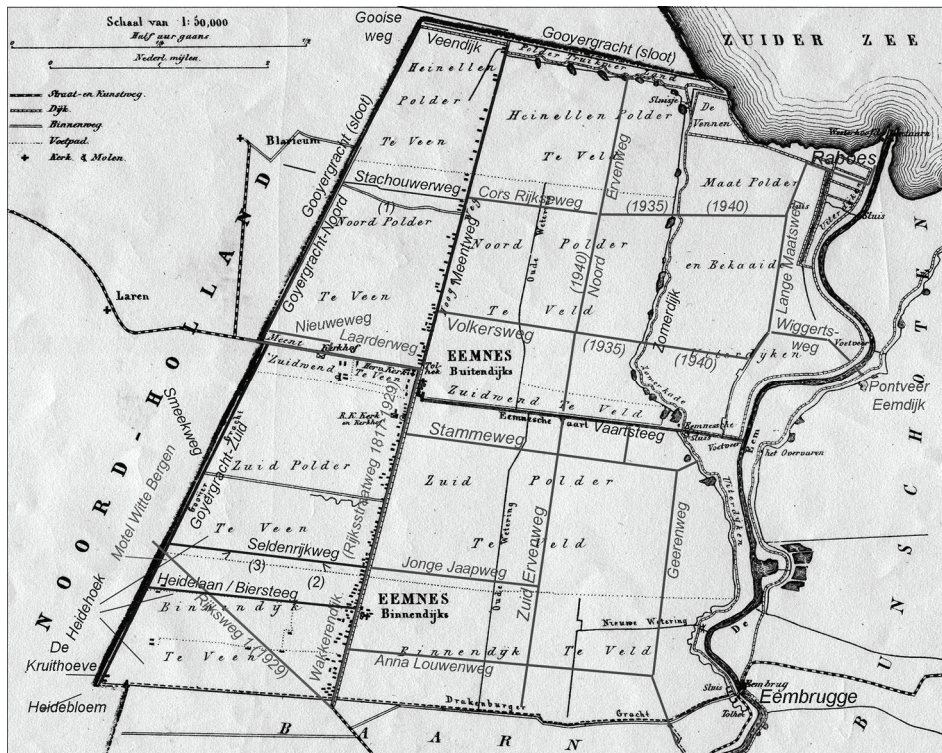
In 1934 liet A.P. van den Brink uit Laren een garagebedrijf met showroom en benzinepomp bouwen langs de Rijksweg, nu Oud-Eemnesserweg 13²². In 1941 begon, ondanks de aanleg van de snelweg in 1929 en de oorlog, Wim van Ijken op Laarderweg 70 in het muziekzaaltje van de opgeheven vereniging 'De Eendracht' een garagebedrijf en benzinepomp²³. Vlakbij op Laarderweg 52 zat Jan Fokken met zijn autoverhuur- en taxibedrijfje, die overigens nog een paar concurrenten had met taxivervoer in Eemnes: P. van Klooster en W. Bijstra²⁴. Eemnes had geen busdienst meer sinds Fokken het had opgegeven. In 1936 probeerde J. Glebbeek en in 1938 J. Perier om weer een busdienst Laren-Eemnes-Baarn te realiseren, mits de gemeente subsidie verleende, maar die weigerde²⁵.

Voor een totaalbeeld van de Middenstand in Eemnes vanaf 1890 wordt aangeraden het boek *Van ballenwinkeltjes tot Minnehof* te raadplegen.

Heidehoek

Er is nog wel wat meer over de Heidehoek en omgeving te vertellen. Ondanks de

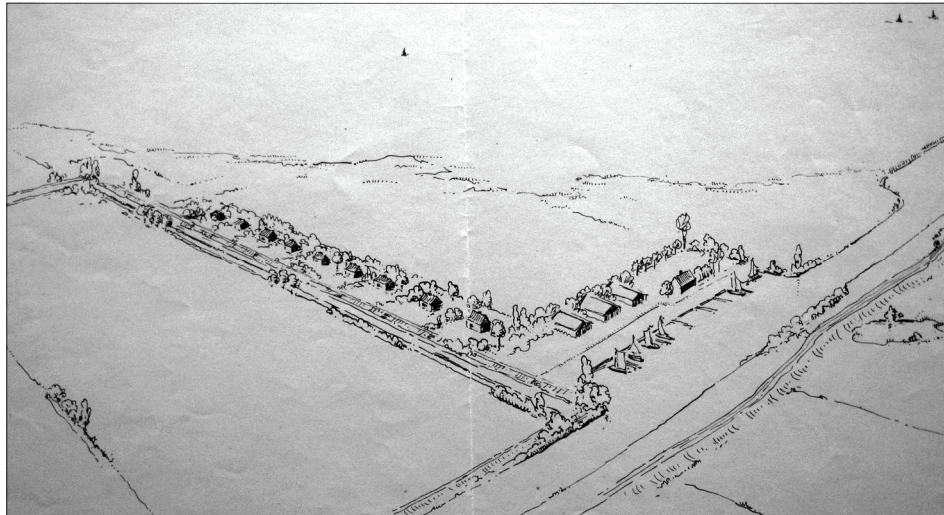
Kaart 5: Gemeente Eemnes, uit J. Kuyper, *Gemeenteatlas van Nederland, 1865-1870*, Leeuwarden. Aanvullingen door auteur. De klinkerwegen in de Polders te Veld volgens de aanleg in de Ruilverkaveling van omstreeks 1940.

weerstand van Rijkswaterstaat, maakte de Rijksweg deze hoek van de gemeente toch gemakkelijker bereikbaar. Reeds genoemd was dat vóór 1930 particulieren, liefhebbers van het buiten wonen, een aantal woningen bouwden. De hoogste delen met heide en bos, tegen het Goois Natuurreservaat aan, leenden zich vooral voor recreatieve doeleinden. De Heidehoek was erg geliefd bij Amsterdammers om er te kamperen.

In 1920 had al een coöperatieve bouwvereniging van de Rozenkruisersbroederschap vergunning verworven om er een ziekenhuis annex tempel te bouwen, hoewel er bezwaren waren van grondeigenaren in de buurt, die vreesden voor daling

Afb 3: Plan voor een zeilcentrum bij de Eemmond, in 't Raboes (Archief Eemland, in Eemnes BNR1005-1195).

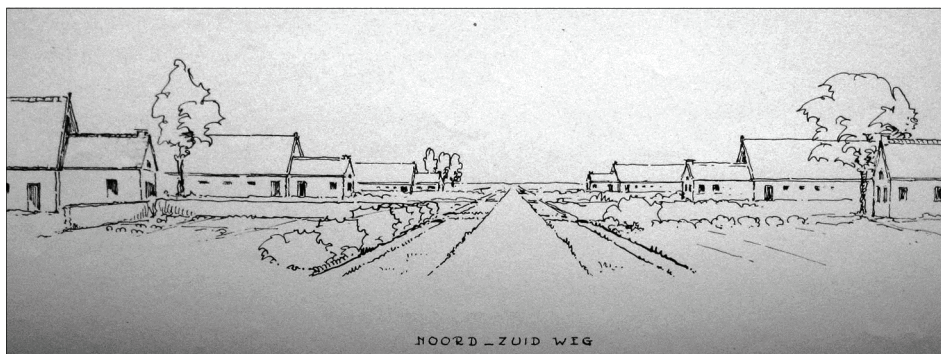
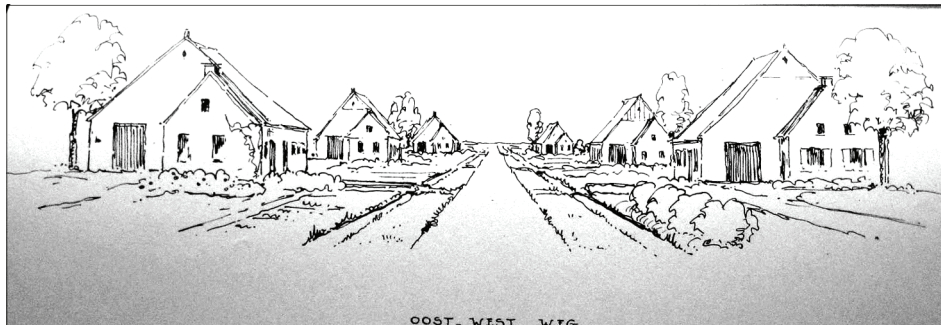

van de grondprijs. Het plan ging uiteindelijk niet door vanwege andere oorzaken²⁶.

Een 'natuurvriendenkamp' kwam er rond de villa Swanheim (Goyergracht 33) die tussen 1920 en 1925 was gebouwd. Er werd schande van gesproken en de Gooische Actiegroep tegen Volksverwildering verzocht in 1934 'de naaktcultuur door verordeningen te beteugelen'. Er stond een houten schutting omheen, zodat er niets tegen gedaan kon worden. Een kampeervergunning kon wel geweigerd worden en dat gebeurde dan onmiddellijk na een aanvraag in datzelfde jaar.

Hendrik Elders, 'wonende op de Heide onder deze gemeente', wilde in 1930 op zijn terrein voor circa 100 kampeerders tenten op zijn terrein laten plaatsen. B&W gaf geen toestemming. Ook Kampeervereniging 'Avoek' in Amsterdam kreeg geen toestemming voor 35 à 40 tenten in 1933²⁷. Vlakbij de kruising met de Rijksweg ontstond op het terrein van de kunstenaar Matthijs Hage, waar hij zelf woonde en een atelier had, een verzameling zomerhuisjes die er tegenwoordig verscholen in het bos wat verrommeld bij staan. Het is mogelijk dit terrein waarover gerept werd

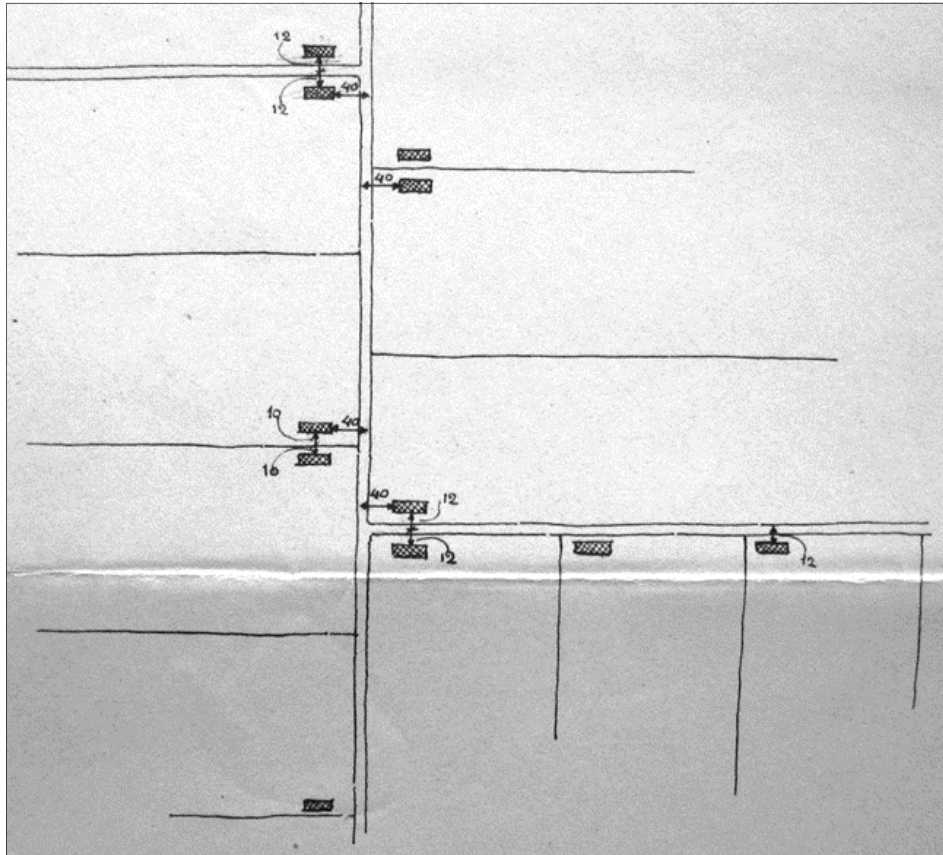
Afb. 4: Twee schetsen van boerderijen langs de wegen in de polder. Ze staan met de as richting oost-west (Archief Eemland, in Eemnes BNR1005-1195).

in klachten uit 1933 over de ontsierende werking van 'hutten en rietschermen' bij de Rijksweg²⁸. Wel mocht M. Majoor (Goyergracht-Zuid 3) in 1934 drie tenten plaatsen.

In dat jaar werd op de plaats van een eerder bestaande kleine boerderij en pannenkoekhuis (Goyergracht-Zuid 51) in de uiterste punt van Eemnes het theehuis 'De Heidebloem' gebouwd²⁹. Het bijbehorende kampeerterrein lag echter in Laren tussen dit huis en het bekende Larense 'theehuis 't Bluk'. Daarnaast lag kampeerboerderij 'De Kruithoeve'. Sommige eigenaren van woningen in de Heidehoek verhuurden hun huis in de zomer, terwijl ze dan zelf in de schuur of het kippenhok woonden.

Afb. 5: Schematische plattegrond in verband met de plaatsing van boerderijen (Archief Eemland, in Eemnes BNR1005-1195).

Het landgoed 'De Lieberg' bij Goyergracht 37 werd in 1936 door werkelozen in opdracht van de eigenaar, de Algemene Nederlandsche Metaalarbeiders Bond te Amsterdam, in een kampeerterrein met openluchttheater veranderd³⁰. Tot nu toe worden op het terrein nog zomerse kindervakantiekampen van een Amsterdamse organisatie gehouden. Nabij de hoek van de Heidelaan en Goyergracht-Zuid kwam ook een manege of stoeterij met een grote rijhal en paardenbak, een trendsetter voor de hedendaagse situatie in Eemnes.

DE RUILVERKAVELING

Na de definitieve afsluiting van de Zuiderzee in 1932 ontstonden andere agrarische gebruiksmogelijkheden voor de Polders te Veld (Eempolder). Voor die tijd waren de laagste landerijen alleen geschikt als maatlanden voor de winning van hooi, daarna ontstond hier ook de mogelijkheid om vee te weiden. In de Eempolder waren de achterliggende hooilanden bij de Eem alleen bereikbaar via het voorliggende land, dat vaak in gebruik was bij iemand anders. Er bestonden sinds 1569 in de *Costumen van Eemland* regels voor het 'recht van uitweg'. Pas vanaf 24 juni, Sint-Jansdag, mochten de gebruikers van achterliggend land over het voorliggende van anderen. Met de veranderde gebruiksmogelijkheden was deze beperking niet meer houdbaar³¹. Verbeterde ontsluiting van de landerijen werd nodig. Economische omstandigheden en motieven speelden ook een rol bij de totstandkoming van een ruilverkaveling. Er was bij de boerderijen veel versnipperd en verspreid liggend land.

Voorafgaand aan de eerste ruilverkaveling van 1938 tot 1942, werden in 1935 in de Noordpolder te Veld vanaf de Meentweg door het Waterschap twee wegen aangelegd (Cors Rijkseweg en Volkersweg) tot aan de Zomerdijk. De toegang tot de verder weg liggende landerijen werd hiermee in de Noordpolder al aanzienlijk verbeterd, zonder gebruik te hoeven maken van het belemmerende recht van overpad. In 1935 verzocht de R.K. Werkliedenvereniging bij ministeries om te komen tot een ruilverkaveling in verband met de verschaffing van werk. De belangrijkste taak van de in maart 1936 aangetreden jonge burgemeester, mr. P.A.L. van Ogtrop, was de realisatie van deze ruilverkaveling. In 1938-1940 werden reeds aangelegde wegen bestraat tegelijkertijd met de aanleg van andere wegen in de polder (afb. 6)³².

De Zomerdijk in de Noordpolder werd maar gedeeltelijk bestraat. Deze wegen waren van groot belang voor het agrarisch bedrijf. Bij het Raboes liep de Lange Maatsweg door naar een kade met loswal aan de Eem³³. De Volkersweg en de Wiggertsweg vormden daarna de verbinding met de kleine particuliere veerpont van Varenkamp (noordelijke voetveer in kaart 5), die in 1952 concurrentie kreeg van het huidige veer en in 1956 werd uitgekocht³⁴.

Tussen de Noord- en Zuid-Ervenweg werd door de Ruilverkavelingscommissie in 1940 een vaste stenen brug over de vaart gepland en begroot op f20.800. Hiertegen bestonden bezwaren, meest vanwege de kosten. Een aangepast plan uit 1942

met een houten draaibrug zou f12.000 bedragen, waarbij in januari 1944 de provincie de helft zou bekostigen. Het werd niks, hoewel in 1959 d.m.v. een handtekeningactie van een aantal boeren met steun van de gemeente, nog eens verzocht werd een brug te bouwen. Sinds enkele jaren is hier een fietspontje, door passanten zelf te bedienen.

Snode bouwplannen in de polder

In het dossier 'Uitbreidingsplan Eemnesser Buitenpolder' blijkt dat 23 km aan klinkerwegen van 2,5 tot 3 m breed was aangelegd (kaart 5). Het rondschriven van 4 maart 1941 van de provincie liet weten dat de gemeenten veel te weinig gebruik maakten van deskundige krachten bij het ontwerpen en beoordelen van uitbreidingsplannen. Burgemeester Van Ogtrop leek dit ter harte te nemen. In juni schreef hij aan dr. ir. J.T.B. Bijhouwer te Wageningen dat, 'nu de wegen praktisch alle verhard zijn' hij hem wilde inschakelen voor het ontwerpen van bebouwingsvoorschriften voor boerderijen. 'Evenwel, bij komende schaarste aan materialen zal geen boerderijbouw worden verwacht.' Bijhouwer presenteert ook al weer een ongedateerd plan met voorgestelde voorschriften en een aantal tekeningen.

Hij stelde voor om maatregelen te nemen tegen bebouwing aan de oostzijde van de Wakkerendijk en Meentweg. De westelijke buitendijkse oeverlanden van de Eem vanaf de toekomstige Rijksweg tot aan de boerderij van C. Eek (bij Tydeman gemaal) moesten bestemd worden als industriegebied. Hier stond ook al sinds 1934 de in 1936 gefaillieerde Bims-betonfabriek 'De Eem' van N.V. De Hoflaan, waarin zich in 1939 de Ocrietfabriek N.V. vestigde. Een betonweg vanaf de Eembrug ontsloot het terrein. Het was met 15 werknemers toen al de grootste werkgever van Eemnes en de enige industrie, die pas na de oorlog vleugels zou krijgen met een piek van ca. 450 werknemers in 1965³⁵.

Het gemeentelijke opslagterrein aan het einde van de Wiggertsweg en een terrein van het Waterschap aan het einde van de Vaartsteeg zouden bestemd moeten worden als 'terrein voor landbouw en veeteelt of opslagterrein met gebouwen'. Verder een terrein bestemd voor een toekomstig zeilcentrum in het Raboes, waarbij aanlegplaatsen, winterberging, beheerderswoning met 'verlofzaak', parkeerterrein en fietsenstalling. Daarbij zouden eventueel, met enige zorg, ook huisjes gepland kunnen worden. Hij deed daarbij een schetsvoorstel (afb. 3). In verband met het zeilcentrum zou de vuilnisberging van Amersfoort – de stad had daar grond voor gekocht in het IJsselmeer bij de Eemmond – afgeschreven moeten worden.

Verder werden bepaalde gebieden op grond van de bodemgesteldheid aangewezen voor grasland, akkerbouw (in de kleiige noordwesthoek en in de Maatpolder) en tuinbouwgebied bij het industriegebied. Voor de akkerbouw zou zelfs ruimte zijn om boeren uit andere delen van Nederland de gelegenheid te geven zich te vestigen. Door de ruilverkaveling en nieuwe methoden zou intensiever gebruik van de grond gemaakt kunnen worden. Daarna komt hij ook tot een voorstel om alleen boerderijen toe te laten aan de Jonge Jaapeweg, van Wakkerendijk tot Middenwetering, het gebied begrensd door de Eemnesservaart, Middenwetering, Stamweg en Nieuwe Wetering, de strook langs de Meentdijk, van Meentweg tot Middenwetering, stroken langs de wegen in de Maatpolder. Daarbij besteedt hij aandacht aan de oriëntering van de kop-rompboerderijen van een gangbaar ontwerp uit die tijd. Ze moeten oost-west zijn gericht, zodat zonlicht in het woonhuis komt. Dat leverde voor de betreffende wegen twee situaties op (afb. 4). Afb. 5 laat zien dat hij niet zo ver wilde gaan als in de plaatjes, maar dat er wel een voorkeur was om enkele boerderijen bij elkaar te plaatsen in verband met onderlinge hulp en sociale contacten.

Bijhouwer wilde ook bomen planten. Langs de Vaartsteeg een 'ijl scherm' van wilgen of poppels, langs de Meentdijk van Meentweg tot Middenwetering en langs het industriegebied een scherm van poppels, els en/of wilgen, terwijl ook rond de boerderijen bomen geplant konden worden. Voorts stelde hij voor om dichter bij de Eem meer bomen toe te laten, evenals bij de waaien groepjes wilgen en elzen. Het voorstel werd gestuurd naar een aantal deskundige partijen, zoals het waterschap, landinrichtingsinstanties, enz. Ook de gemeenteopzichter en architect Schiloo werden gevraagd naar hun mening.

Bezwaren

De opzichter voerde aan dat het niet te verwachten was dat alle boerderijen hetzelfde zouden zijn. Hij miste variatie in de omvang. Er zou ook behoefte bestaan aan keuterboerderijen van dagloners, die bij behoefte als extra krachten op de grotere boerderijen konden werken. Schiloo zag problemen in de handhaving van het niet bouwen aan de Wakkerendijk en vooral Meentweg. Tenzij de gemeente een bestemmingsplan maakte, zouden er geen mogelijkheden zijn de bouw daar te verbieden. De gemeenten hadden nog nooit zaken gewonnen op dat punt. Wie grond had langs een reeds jaren bestaande weg had het recht om daar te bouwen als maar voldaan werd aan de vereiste kavelbreedte. Schiloo wees er ook op dat stedelijke bebouwing in de polder niet toegelaten moest worden, want er was ge-

noeg ruimte elders. Het zeilcentrum zag hij als een aanwinst, maar de mogelijkheid tot bewoning niet. Hij verwachtte 'toestanden' gezien de ervaringen elders. Hij was het verder niet eens met de gelijkgerichtheid van de boerderijen en hij verwachtte saaiheid.

Op 24 mei 1944 vroeg Van Ogtrop de provincie om dit plan niet te koppelen met plannen voor het dorp. Zo kon dit plan bespoedigd worden, maar het werd stil. Tot hier toe lijkt het alsof er geen bezetting was, afgezien van Van Ogtrops verwijzing naar de verwachte materiaalschaarste in 1941. Op 1 juni 1942 had de Duitse Rijkscommissaris voor Nederland, Seyss-Inquart, de algemene Bouwstop afgekondigd. Alle bouwinspanningen moesten worden gericht op de *Atlantikwall* om een geallieerde invasie te voorkomen³⁶.

Op 10 juli 1944, toen er na D-Day van 6 juni 1944 hoop was op een spoedig einde van de oorlog, begon de provincie plannen op te vragen bij de gemeenten. Voor Eemnes wordt 'na de oorlog gerekend op 10 woningen'. Voor 15 augustus moesten de plannen zijn ingediend, anders zou het quotum naar een andere gemeente gaan. Ook de eigenaar van vier afgebrande arbeiderswoningen "Klassenburg" op Wakkerendijk 142 t/m 148 (Koelewijn) werd gemaand om zijn nieuwbouwplan in te dienen³⁷. Het zou echter nog wel even duren

Na de bevrijding werd de draad weer opgepakt. In 1946 en 1947 vroeg de provincie naar de stand van de plannen. Dit is het einde van het dossier van de vooroorlogse uitbreidingsplannen.

Besluit

We mogen blij zijn dat de polder niet is volgebouwd met vrij kleine boerderijen. Het is wrang dat er een oorlog voor nodig was om dit – in onze ogen – snode Wageningse plan te laten stranden. Na de oorlog waren er in Eemnes eerst andere prioriteiten en de Eemnesser boeren stonden helemaal niet te springen om naar de polder te verhuizen. De beoogde boerderijen zouden overigens toen al veel te klein zijn gepland volgens de heer S. Haagsma, vooruitziend landbouwconsulent in Baarn en omgeving tussen 1947 en 1966³⁸. In de ruilverkaveling van de Haskerveenpolders (Vegelinsoord) bij Joure en Heerenveen van omstreeks 1960 is te zien hoe de Eempolder er uit had kunnen zien. Langs hetzelfde stramien zijn, overigens heel begrijpelijk vanuit landbouwtechnisch en maatschappelijk oogpunt, de grote-

re boerderijen in de Flevopolders gebouwd. Langzamerhand drong het besef door van de waarde van het behoud van de unieke open Eempolder. Omdat deel 3 tussentijds groter is geworden dan aanvankelijk verwacht en een deel daarvan is doorgeschoven naar dit deel 4, zal nog er een afrondend deel 5 worden toegevoegd. Daarin zullen nog enkele niet behandelde vragen in het project 'Infrastructuur in de Provincie Utrecht' worden behandeld en zal alles met een conclusie voor Eemnes worden afgerond.

BRONNEN

Oud Archief Gemeente Eemnes, Archief Eemland (AE), toeg. BNR 1005.

LITERATUUR

- L.J. van Apeldoorn, *De Uitwegen in den polder van Eemnes – Advies op verzoek van het bestuur van het Waterschap "Eemnes"*, Amsterdam 1936.
- H. van Hees en B. van Wijk, 'Tomatuvu', in *Historische Kring Eemnes (HKE)*, 16 (1994) 3, p.116-151.
- H. van Hees, 'Automobielbedrijf Koot 50 jaar', in *HKE*, 28 (2006) 4, p. 149-162.
- H. van Hees, *Van Ballenwinkeltjes tot Minnehof – De Eemnesser middenstand sinds 1890*, Eemnes 2012.
- M. van Kleinwee, 'Interview met mevrouw A. de Vries-de Vries', in *HKE*, 25 (2003) 1, p. 21-30.
- J.V.M. Out, *Kroniek van Eemnes*; zie www.historischekringeeemnes.nl.
- R. van der Schaaf, 'Ruilverkaveling "De Eemnesser Polders"', in J. Vervloet en S. van den Bergh (red.), *Eemland in verandering – Ontginning en ruilverkaveling in het gebied van de Eem*, Utrecht 2007, p. 65-78.
- R. van der Schaaf, 'Pontjes tussen Eemdijk en Eemnes', in *Historische Kring Eemnes (HKE)* 29 (2007) 3, p. 169-177.
- R. van der Schaaf, 'Historie van de Ocrietfabriek', dl 1 en dl 2, in *HKE*, 32 (2010) 4, p. 173-184, resp. 33 (2011) 1, p. 5-18.
- R. van der Schaaf, 'Uitgroei van Eemnes', dl 1 'De Woonbuurten' en dl 2 'Bedrijven en voorzieningen', in: *HKE*, 33 (2011), p. 157-171, resp. 34 (2012) p. 5-22.
- W. Sleumer Tzn, *Eemnes – randgemeente van het Gooi, onderzoek naar de levensomstandigheden der bevolking van plattelandsgemeenten, in opdracht van de Stichting Maatschappelijk werk ten plattelande*, Amsterdam 1950, p. 32. (op basis van onderzoek in 1940).
- A. van der Zee e.a., *Eemnes – Geschiedenis en architectuur*, in de serie *Monumenten-inventarisatie Utrecht, Zeist/Utrecht* 1999.

NOTEN

1. Wikipedia: Grote Depressie.
2. Sleumer 1950, p. 32, aangevuld met mondelinge informatie van dhr. J. Ruizendaal te Putten.
3. Van der Schaaf 2011.
4. www.civieletechniek.net/files/CT%20Rijkswegeplan%201927.pdf
5. AE, BNR 1005-1191 t/m 1194.
6. Sleumer 1950, p. 33; www.flairamy.nl/toepoel.html.
7. AE, BNR1005-1202.
8. *Laarder Courant 'De Bel'* 30-8-1935, www.historischekringlaren.nl.
9. Van der Zee e.a. 1999, p. 70.
10. AE, BNR 1005-1194, vel met handgeschreven samenvatting van de situatie. Door het noemen van Heideleen daarin te dateren op omstreeks 1935.
11. *Kroniek van Eemnes*: 1929.
12. AE, BNR 1005-71, Notulen B&W 22 juni en 28 nov. 1938.
13. AE, BNR 1005-1194.
14. *Verkeerswet tegen de lintbebouwing* van 31 mei 1937.
15. AE, BNR 1005-71, Notulen B&W 16 jan., 6 en 23 feb., 3 apr. 1939
16. Van der Zee e.a. 1999, p. 88-89.
17. Zie deel 2 in *HKE* 2012-2, p. 112, incl. noot 30 op p. 119.
18. AE, BNR 1005-70, Notulen B&W 15 apr. 1929; *Kroniek van Eemnes*: 1932
19. AE, BNR 1005-68, Notulen B&W 24 maart 1931; *Kroniek van Eemnes*: 1930.
20. Archief Eemland, Eemnes BNR1005-1202, Register van bouwvergunningen.
21. Van Hees en Van Wijk, *HKE* 1994-3.
22. Van der Zee e.a. 1999, p. 106-107, noemt 1933 als bouwjaar; AE, BNR 1005-70, Notulen B&W 15 dec. 1933, bouwvergunning, dus op zijn vroegst in 1934 gebouwd.
23. AE, BNR 1005-70, Notulen B&W 22 mei 1935; Van Hees, *HKE* 2006-4, p.151.
24. AE, BNR 1005-70, Notulen B&W 3 apr. 1939 i.v.m. wijziging reglement autovervoer personen.
25. AE, BNR 1005-70, Notulen B&W 6 apr. 1936, 1005-71, id. 31 maart 1938.
26. Sleumer 1950, p. 32.
27. AE, BNR 1005-70, Notulen B&W 9 jan. 1930, 20 feb. 1933, 28 mei 1934.
28. Sleumer, p. 31.
29. Van der Zee e.a. 1999, p. 71.
30. Van Kleinwee, *HKE* 2003-1.
31. Van Apeldoorn 1936, p. 3. e.v..
32. Van der Schaaf 2007 (Ruilverkaveling), p. 67 en 70. Sleumer 1950, p. 43, meent dat de eerste wegen in 1935 al bestaats waren, maar volgens Van der Schaaf is dat onjuist.
33. Van der Schaaf 2007, kaart op p. 76, m.b.t. loswal bij Raboes.
34. Van der Schaaf, *HKE* 2007-3.
35. Van der Schaaf, *HKE* 2010-4.
36. www.autosnelwegen.nl.
37. AE, BNR 1005-70, Notulen B&W 19 juli 1944.
38. Opmerking van Rom van der Schaaf op basis van een gesprek met de heer Haagsma in 2010.

Een kans voor u! Nu!

INTERVIEWER WORDEN BIJ DE HISTORISCHE KRING EEMNES!

Een kleine groep interviewers van de Historische Kring Eemnes zorgt ervoor dat in elk kwartaalblad van de HKE een interview verschijnt met een oudere Eemnesser.

Wanneer onze groep uit vier personen bestaat, hoeft iedereen maar één keer per jaar een interview te schrijven. Momenteel zijn wij een drietal

WIJ ZOEKEN IEMAND, DIE ONZE GROEP KOMT UITBREIDEN.

Er worden geen speciale eisen gesteld of toch....! Je moet er plezier in hebben om interviews te maken en je moet van Eemnes houden. Als dat zo is, dan nodigen we je uit om contact met ons op te nemen.

Namens de interviewgroep HKE

Henk van Hees
Kerkstraat 15
3755 CK Eemnes
Tel. 035-5389849
e-mail: info@kleinwee.demon.nl

“MET MALKANDEREN IN MINNE EN VRIENDSCHAP GESCHIFT, GESCHEIJDEN EN GEDEELT”

Boedelscheidingen

WIEBE VAN IJKEN

In het boek “Eemnessers door de Eeuwen heen”, dat in 2002 in het kader van het 650-jarig bestaan van Eemnes is uitgegeven, staan de genealogieën van de Eemnesser families in de periode tussen 1675 en 1920. Deze stambomen bevatten de elementaire gegevens die verzameld zijn uit de primaire bronnen zoals de kerkregisters en de gegevens uit de burgerlijke stand. Hiermee zijn de familierelaties inzichtelijk gemaakt maar het geeft, behalve de vermelde beroepen, verder informatie over de leefomstandigheden van deze families. Wie meer wil weten over hoe en waar zijn voorouders gewoond en geleefd hebben, kan in de archieven op zoek gaan naar meer informatie. Bronnen die hiervoor gebruikt kunnen worden, zijn de archieven van de dorpsgerechten en de notarissen. In deze archieven liggen o.a. de akten van boedelscheiding die aan de hand van inventarissen werden opgemaakt.

Na een overlijden werd er vaak een beschrijving gemaakt van de nagelaten bezittingen van de overledene. Hierin werden de roerende en onroerende goederen opgeschreven in een zogenaamde boedelinventaris. Boedelinventarissen werden al vanaf de veertiende eeuw opgesteld.

Als iemand overleed met minderjarige erfgenamen dan werd door het opstellen van de inventaris een overzicht gegeven van de omvang van de erfenis en waaruit die bestond.

In een aantal gevallen was het opstellen van een boedelinventaris zelfs verplicht, bijvoorbeeld als er minderjarige kinderen waren waarvan de belangen werden be-

hartigd door voogden. De voogden waren door het dorpsgerecht aangesteld. In andere gevallen werd soms bij overlijden een inventaris opgemaakt zonder dat dit wettelijk verplicht was. Dit was bijvoorbeeld het geval als er in een testament bepaald was dat de boedel over verschillende erfgenamen verdeeld moest worden of omdat er problemen waren met het verdelen van de erfenis. Ook werd er soms een inventaris opgesteld als (nog) niet bekend was wie recht hadden op de erfenis. Van de inventaris werden twee exemplaren opgesteld. Eén voor het archief van de notaris of het dorpsgerecht (de zogenaamde minuut) en één exemplaar voor de familie.

Als één van de ouders kwam te overlijden en er waren nog minderjarige kinderen, in die tijd waren dat ongetrouwde kinderen die jonger waren dan 25 jaar, dan werd de opvoeding meestal in handen gegeven van de overgebleven ouder. Die kreeg dan het vruchtgebruik van de erfenis maar daarvoor werden dan wel eisen gesteld aan de opvoeding:

“Dat zij hare onmundige kinderen sal opvoeden en behoordlijk voorsien van klederen, voedsel en wat meerder tot een behoordlijk onderhoud van noden is, mitsgaders deselve kinderen te laten leren lesen en schrijven, mitsgaders voorts in 't gemeen aan deselve alles goeds te doen wat sij nodig hebben en met haren staat overeenkomt. Te geduren de voorschreven opvoedinge tot hare mündige dagen toe off dat dezelve in staat sullen wezen om haar kost te winnen.”

Dit voorbeeld is een wat afwijkende situatie die niet vaak wordt aangetroffen. Hier staat dat de kinderen moeten worden opgevoed tot dat ze meerderjarig zijn of dat ze in staat zijn om zelf hun kost te verdienen. Meestal staat er dat zorg duurt tot aan hun meerderjarigheid of tot aan hun trouwen. Bij die gelegenheid werd dan ook het erfdeel van hun overleden ouder uitgekeerd.

De opvoeding moest in ieder geval overeenkomen met hun “staat” ofwel de mate van welstand waarin de familie gewoon was te verkeren.

Aan de hand van de boedelinventaris kon dan een eerlijke verdeling van de goederen worden gemaakt. Dit ging vaak in onderling overleg of soms door de boedel in gelijke delen te verdelen en deze te verloten. Als de goederen te verschillend in waarde waren om evenredige delen samen te stellen dan werden er afspraken ge-

maakt welke bedragen na de verloting moesten worden verrekend om weer tot en gelijke verdeling te komen. Hiervoor werd een boedelscheiding of Maaggescheid (van maagdom) opgesteld door het dorpsgerecht (het dorpsbestuur) of de notaris.

De secretaris van het dorpsbestuur noteert in de boedelscheiding de namen en woonplaatsen van de rechthebbenden. Soms werd ook de overlijdensdatum en plaats vermeld. De aanleiding voor het opstellen van de boedelscheiding was vaak dat de weduwnaar of weduwe van de overledene ging hertrouwen en niet langer met de kinderen gezamenlijk eigenaar meer wilde zijn van de tot op dat moment onverdeelde boedel. Dit om problemen over de eigendomsrechten in de toekomst te voorkomen.

Het moment waarop de boedelscheiding werd opgemaakt was niet altijd direct na het overlijden van één van de echtgenoten. De boedel bleef dan onverdeeld en voor het aangaan van een volgend huwelijk werd dan de boedelscheiding geregeld. Dit wordt in de boedelscheiding vaak aangegeven met de terminologie dat hij of zij: "zig ten tweede huwelijk stonde te begeven" o.i.d.

Als onderdeel van het in de boedelinventaris vermelde onroerend goed kunnen huizen en gronden voorkomen die soms al langer het eigendom van de familie zijn en die de overledene weer zelf geërfd had van zijn ouders of grootouders. In Eemnes komt dit regelmatig voor.

De boedelinventaris geeft ook inzicht in de leefomgeving. De verschillende ruimten waar de goederen werden gevonden staan soms apart vermeld. b.v. voorhuis, achterhuis, keuken e.d.

De inhoud van de inventaris is vaak opgezet volgens een vaste opbouw, waarin per hoofdstuk een rubriek wordt behandeld.

Voorkomende rubrieken kunnen zijn:

- onroerende goederen met een aanduiding van het erf waardoor de locatie eenvoudig is vast te stellen
- obligaties, waardepapieren
- contant geld
- schulden en baten (voordelige inschulden)
- roerende goederen (vee en inboedel)
- geordend op herkomst (ingebracht in het huwelijk of geërfd)

- geordend op ruimte (per kamer)
- geordend op materiaal (goud–zilver–koper en overigen)

Soms zijn alle individuele voorwerpen in een rubriek apart getaxeerd. De waardebepaling van de goederen werd gedaan door vanwege het dorpsgerecht aangewezen taxateurs. In Eemnes zien we dat taxatie werd gedaan door een vertegenwoordiging van de gegoede burgers van Eemnes (en/of de burgemeester).

DE EEMNESSER BOEDELSCHIEDINGEN

In Eemnes zijn de boedelschiedingen door het dorpsgerecht vanaf 1657 bewaard gebleven. Van de oudste periode tussen 1657 en 1667 zijn er slechts een dertien tal akten bewaard gebleven. Dan is er een hiaat tussen de jaren 1667 en 1681. Vanaf 1683 zijn er steeds meer akten per jaar aanwezig tot aan het jaar 1760. Plus de jaren: 1771, 1786, 1787, 1795 en 1797 t/m 1802

Van deze boedelschiedingen is een uitgebreide inventaris gemaakt waarin de betrokken personen en hun erfgenamen worden genoemd. Als er sprake is van minderjarige kinderen en er waren voogden benoemd dan zijn die ook in de inventaris opgenomen. Dit omdat de voogden vaak een familierelatie met de kinderen hadden. Verder een summier opsomming van de onroerende goederen. Van de onroerende goederen worden alleen de gronden Te Veen vermeld omdat die informatie kunnen bevatten over de bewoningsgeschiedenis. Als alle goederen naar de weduwnaar of weduwe gaan is er geen verdere verdeling opgegeven.

Als er geen handtekening onder de akte is geplaatst kan het zijn dat de persoon in kwestie niet kan schrijven of dat er sprake is van een huis of familiemerk.

In de inventaris is alleen het merk overgenomen als er sprake is van meer dan een simpel kruisje. Losse letters zijn wel opgenomen omdat die soms als persoonsmerk werden gebruikt (b.v. op grafstenen omdat de steenhouwer per letter werd betaald).

De aanduiding Eemnes wordt gebruikt als het zowel Eemnes-Binnendijk als Eemnes-Buitendijk betreft. In het begin van de 18^e eeuw was dezelfde secretaris zowel voor Eemnes-Binnendijk als voor Eemnes-Buitendijk actief.

Aquarel van Gerrit Toorenborg (1732-1785). In het midden het Dikke Torentje en links de herberg annex boerderij "Het Roode Kruis" zoals het er uitzag in de tijd van Teunis Janse van Eijden en Neeltje Rijken.

VOORBEELD VAN EEN BOEDELSCHIEDING UIT EEMNES

Om een indruk te geven hoeveel informatie een boedelscheiding kan bevatten over een gezinssituatie op een bepaald moment is hieronder een uitgebreide samenvatting van de inventaris en boedelscheiding opgenomen zoals die opgemaakt is door het dorpsgerecht van Eemnes-Binnendijk na het overlijden van Teunis Jansen van Eijden. In de 17^e eeuw was de spelling van het Nederlands nog niet genormaliseerd, waardoor het voorkwam dat een familienaam op verschillende manieren werd geschreven. Hendrik Pannekoek, de secretaris van Eemnes en de opsteller van deze akte, schrijft de naam Van Eijden als Van Ijden.

Op 7 november 1737 is de boedelscheiding opgemaakt ten behoeve van Neeltje Rijken, de weduwe van Teunis Jansen van Eijden. Teunis was schoenmaker van

beroep en trouwde op 25 september 1714 met Neeltje Rijken. Hij was vanuit Hilversum naar Eemnes gekomen.

Teunis was voor zijn huwelijk met Neeltje al twee maal eerder getrouwd geweest. Eerst in 1704 in Hilversum met Hendrikje (Heiltje) Roelen Vermeulen en vijf jaar later in Baarn met Gijsbertje Jans.

Na het overlijden van Gijsbertje Jans in 1712 heeft Teunis de kasteleinse van herberg "Het Rode Kruis" in Eemnes Binnen leren kennen. Dit was Neeltje Rijken de weduwe van Cornelis Petersz Smith.

Omdat zowel Teunis als Neeltje niet onbemiddeld waren en er in hun beider leven al veel was voorgevallen is er een uitgebreide inventaris opgemaakt en is vervolgens de verdeling van de boedel beschreven. Dit in een lijvig document van 60 pagina's. Na de gebruikelijke inleiding waarin een samenvatting wordt gegeven van de omstandigheden waaronder de inventaris is opgemaakt begint de akte met een afschrift van de eerder op 9 september 1714 opgemaakte huwelijksvoorwaarden zoals die voor het huwelijk van Teunis en Neeltje waren vastgelegd. Hierin staat welke goederen de beide echtelieden in bezit hadden voor het huwelijk. Ook wordt er vastgesteld dat er geen sprake is van gemeenschap van goederen en dat als één van beiden mocht komen te overlijden, zonder dat er kinderen uit het huwelijk waren geboren, dat dan zijn of haar eigendommen (met de helft van de winst of het verlies uit de periode van het huwelijk) weer terugvallen aan zijn of haar familie.

Op 11 mei 1722 laten ze bij notaris Willem Verweij een testament opmaken waarin ze hun dochter Annetje en de eventueel nog komende kinderen als hun erfgenaam benoemen. Annetje krijgt dan o.a. de beugeltas die van Gijsbertje Jans, de tweede vrouw van Teunis, is geweest. Ook worden er dan nog kinderen uit het eerst huwelijk van Teunis en uit het eerdere huwelijk van Neeltje als erfgenamen genoemd. (Dit echter zonder de namen te noemen).

Naderhand is er op 28 maart 1731 voor de Schout en Schepenen van Eemnes Binnendijk een tweede testament opgemaakt, waarin Teunis zijn kinderen en Neeltje haar kinderen als hun erfgenamen aanwijzen. Na het overlijden van Teunis op 16 januari 1733 in Eemnes Binnendijk wordt Jan Teunisse van Eijden als zoon uit zijn eerder huwelijk met Heiltje Roelen als erfgenaam genoemd. En de drie kinderen uit hun huwelijk. Er is dan geen sprake meer van kinderen uit het eerdere huwelijk van Neeltje.

Een aantal in de verschillende hoofdstukken van de inventaris genoemde goederen zijn o.a.:

Sekere Huijsinge en Hoffstede, staande ende gelegen tot Hilversum in 't Groes vierendeel.

Staande het huwelijk verkocht voor duijsend gulden, dus f 1000-00-00.

Teunis Jansz van Eijden was op 11 juni 1677 in Hilversum gedoopt als zoon van Jan Teunisse van Eijden/Schoenmaker en Claasje Joosten de Graaf. Teunis Jansz was niet alleen schoenmaker van beroep maar in Hilversum ook bekend onder de naam Schoenmaker. De familie woonde in een huis op de plaats van het huidige adres Groest 71 in Hilversum. (De naam Groest is afgeleid van groes in de betekenis van met gras begroeid land.)

Omdat hij dit huis al voor zijn huwelijk in bezit had, moet de opbrengst van de verkoop hiervan volgens het eerder genoemde testament na zijn overlijden toekomen aan zijn erfgenamen. Het gaat om een bedrag van duizend gulden waarvan "verstoringe" moet worden gedaan. Verstoringe wil zeggen dat er vergoeding of schadeloosstelling aan de rechtmatige erfgenamen dient plaats te vinden.

Teunis had voor zijn huwelijk met Neeltje Rijken 100 gulden uitgeleend aan Jan Kaatjes uit Hilversum. Die had dit bedrag tijdens het huwelijk terugbetaald en dus dient ook dit geld weer ten goede te komen van Teunis zijn erfgenamen.

Teunis Jansz van Eijden was voor zijn derde huwelijk al in het bezit van de schoenmakerswinkel. De (inventaris van de) schoenmakerswinkel wordt getaxeerd op f 400,- en samen met nog 30 gulden aan oud zilver als zijn persoonlijk eigendom aangemerkt.

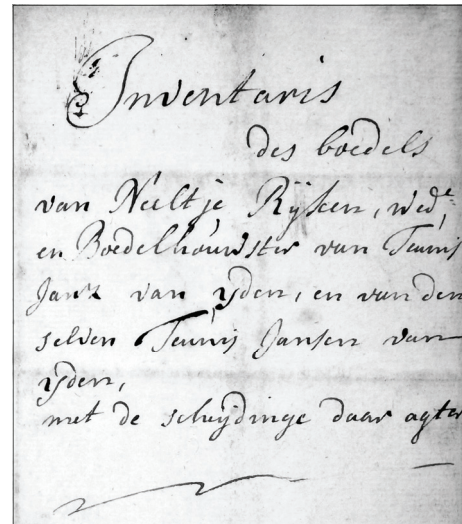
Vervolgens worden nog wat roerende goederen die zijn vroegere eigendom waren, en nog deel van de boedel uitmaken, geïnterpreteerd. Het gaat hierbij onder andere om:

- Een zwarte en een geschilderde kast en een kist met de kleren van zijn tweede vrouw Gijsbertje Jans. Hier wordt Gijsbertje Jans zijn tweede vrouw genoemd en is dus duidelijk dat Teunis Jansz van Eijden drie maal getrouwd was geweest.
- *Een silver tuijgh, aan beide sijden met een silvere beugeltas.* Wat moet ik mij hierbij voorstellen ? Een zilveren riem met twee kleine tasjes?
- Vier bedden met hoofdkussens, dekens en toebehoren. Zou dit er op kunnen duiden dat de herberg vier kamers heeft gehad ?

- Twee honderd en vijftig gulden capitaal van Claasje Teunis aangeërft, dus f 250-00-00
- Een goude ring en een boek met silver, nog in wesen (nog aanwezig)
- De overledene heeft te voren van zijn suster Claasje Jans geërft drie honderd seven en veertig gulden dus f 347-00-00

Hier leren we een aantal dingen uit. Teunis had een zuster Claasje Jans (van Eijden) die voor hem overleden was en een van zijn (nog niet eerder genoemde) kinderen, genaamd Claasje Teunis is jong gestorven in de periode tussen 09-09-1714 en 16-01-1733.

De inventaris en de boedelscheiding van de boedel van Teunis Jansen van Eijden.

Een huis, tuin en grond genaamd de herberg "Het Rode Kruis" die naast de kerk van Eemnes Binnen heeft gestaan. Neeltje had hiervan de helft in haar bezit, de andere helft was van haar broer Evert Rijken. De herberg was het eigendom geweest van Cornelis Petersz Smith, de eerste man van Neeltje Rijken, die het geërfd had van zijn ouders Peter Cornelisz Smith en Annetje Peters.

Een tije bosje in Evert Wouterses Erf. De betekenis van tije is nog onduidelijk. Dit bosje zal achter in het erf aan de Gooijersgracht hebben gelegen. Het Evers Wouterses Erf ligt even verder ten noorden bij Wakkerenijk 258 bij de toenmalige herberg 't Zwaantje.

De rendante heeft ten huwelijk aangebracht een gerecht sesde part van een Huijsinge, hofstede en drie akkeren opgaande land genaamt Voken Erff, gelegen onder desen gerechte van Eemnes Binnendijk, met een sesde part in seven sestiende parten van een acker te Veen in Adriaan Lamberts of Jonge Japen Erff onder Eemnes Buijgendijk, en staande dit huwelijk door 't overlijden van haar moeder Evertje Teunis aangeërft een sesde part in 't een en 't ander, sijnde die twee sesde parten verkogt voor duijsend gulden. Dus alhier deselve f 1000-00-00

Neeltje Rijken was een dochter van Rijk Adriaanse en Evertje Teunis. Rijk Adriaanse was in 1702 eigenaar en bewoner van de boerderij met drie akker land in Gijsbert Jansen Voken Erff, het huidige Wakkerendijk 190. Na het overlijden van Rijk Adriaanse rond 1714 krijgen de drie kinderen, Teunis Rijken, Evert Rijken en Neeltje Rijken ieder een derde deel van hun vaders erfdeel, waardoor Neeltje Rijken in het bezit komt van een zesde deel van de boerderij.

Op 17 mei 1732 wordt, nadat Evertje Teunis al eerder in 1718 was overleden, de boerderij verkocht aan Gerrit Jacob Teunisse (de Boer). Omdat Neeltje Rijken nu ook haar moeders erfdeel had ontvangen was ze de eigenaar geworden van twee zesde deel van de boerderij. Dit derde deel leverde bij de verkoop een bedrag op van duizend gulden. Dit geld maakt nu deel uit van de gezamenlijke boedel en kan dan verdeeld worden onder de erfgenamen.

Den overledene heeft aan sijne twee voorkinderen uijt zijn eerste huwelijk geboren onder anderen voor der selver moeders goed bewesen een somme van ses honderd gulden, die aan haarlieder voogden staande dit huwelijk zijn uijtgekeert, dus alhier de selve f 600-00-00

Hier wordt bevestigd dat Teunis Jansen van Eijden uit zijn eerste huwelijk met Heijltje Roelen twee kinderen had. Na het overlijden van Heijltje kregen de voogden van de twee kinderen ieder f 300,- als erfdeel van hun moeder. Omdat Claasje Teunis van Eijden al voor 1733 was overleden wordt er in deze boedelscheiding nog maar één kind uit het eerste huwelijk genoemd. (Jan Teunisse van Eijden)

Den overledene was op 't aangaan van dit huwelijk nog schuldig aan de kinderen van Jan Gijsbertsen Ruijter en Annetje Jans des overledenes voor afgestorvene suster een somme van drie honderd gulden die staande huwelijk betaald zijn, dus f 300-00-00

Teunis had dus een zuster genaamd Annetje Jans van Eijden die al overleden was. De inschrijving is doorgehaald, dus blijktbaar was deze opmerking bij het verdelen van de boedel al niet meer relevant.

*Sekere Huijsinge en Hoffsteedje, staande ende gelegen onder desen geregte achter den Hogenwegh.
De helfte van vier en een half dammaten te veld gelegen onder Eemnes*

Buijtendijk in Burgen off Smits Erff, waarvan Peter Smith de wederhelft comt. Geschat op f 200-00-00

Een huis in Eemnes-Binnendijk dat achter de Wakkerendijk lag zal een van de huizen in de buurt van het Dikke Torentje zijn geweest en dus vlakbij de herberg "Het Rode Kruis". De hier genoemde gronden in Burgen of Smits Erf (Wakkerendijk 176) waren dus voor de helft eigendom van Peter Smith. Dit is waarschijnlijk Peter Cornelisz Smith, de zoon van Neeltje Rijken uit haar eerste huwelijk met Cornelis Petersz Smith.

Verder worden nog genoemd:

- *twee goude bellen en een silvere lepel, een kast, een kist en een bed*
- *een kast met linnen staande het huwelijk verbruikt (gebruikt?) en een bed.*
- *Vijftig beddelakens*
- *drie en dertig kussen slopen (voor de herberg)*
- *Een eijke do: in de kamer*
- *24 stoelen t.b.v. de herberg*
- *Sestien tinne bierkannen*
- *22 tinne kommetjes en vier do: pintjes*
- *Enige wijnmaten*
- *Enige schilderijen in 't voorhuijs*
- *Een toonbank en riggelkast*
- *Een serviet*

De gasten van de herberg konden in ieder geval regelmatig van schone lakens worden voorzien.

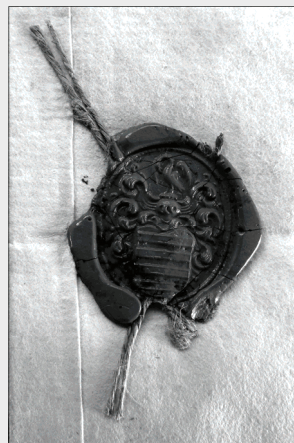
En dan nog de have en het goed van de boerderij die ook deel uitmaakte van hun bezit bij de herberg "Het Rode Kruis". Alles bij elkaar een druk bestaan, een boerderij met negen koeien, drie pinken, twee varkens, een herberg en een schoenmakerij!

Hierna werd er nog een lijst opgemaakt van uitstaande tegoeden waar de erfgenamen nog recht op hadden. Hierin wordt als een van de eerste genoemd dat Evert Lambertsz Smith de familie nog 30 gulden en tien stuivers schuldig is wegens de levering van een vet varken en Rutger Lambertz Smith nog twee gulden. Onduidelijk is nog of hier sprake is van familie van Cornelis Petersz Smith.

De akte van boedelscheiding van Teunis Jansen van Eijden is ondertekent door Hendrik Pannekoek de secretaris van Eemnes Binnen- en Buitendijk. Hendrik Pannekoek heeft als secretaris in het archief met boedelscheidingen één akte gezegeld met zijn persoonlijk zegel. Het gaat om een akte uit 25 april 1757:

Dit zegel dient tot d' annexe acte van Uijtkoop tusschen Grietje Hendriks Raven, weduwe van Claas Jansen Peet ter eenre, ende Willem van Wageningen en Gerrit Kool als voogden over Neeltje, Hendrik, Jan en Bietje Clasen Peet, minderjarige nagelatene kinderen van de voornoemde Claas Jansen Peet, door hem bij Grietje Hendriks Raven in echte geprocreeert, ter ander sijde aangaande twee dammaten weij- en hoiij-land, gelegen onder desen Gerechte in Dammits Erff te veld, op den 20^e deser ter Secretarije alhier gepasseert. Actum t' Eemnes Buijgendijk den 25^e April 1757

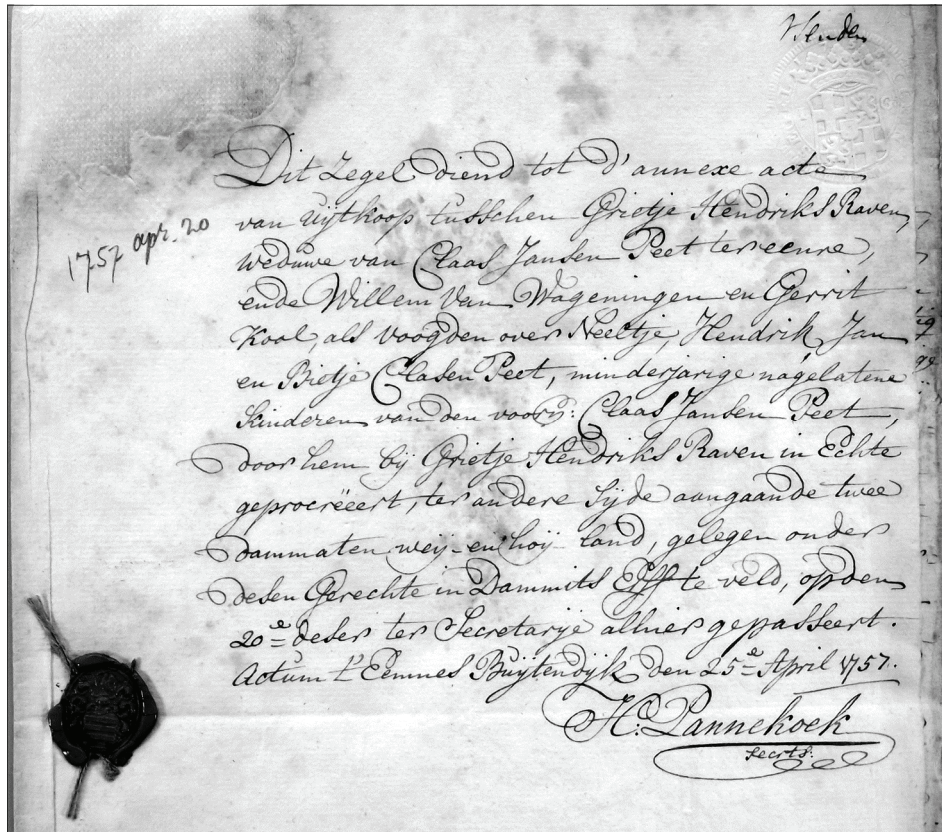
H. Pannekoek

Dit zegel is in 1766 beschreven als het zegel van Cornelis Pannekoek, schout van Soest. De omschrijving in Rietstap's het Armorial General is: Gedwarsbalkt van 8 stukken goud en rood of in zilver 4 rode dwarsbalken, 2 rode struisveren, de koppen omgebogen van goud, of een adelaar in profiel, de vleugels geopend en naar beneden gekeerd. Een eerdere beschrijving van een vergelijkbaar zegel uit 1560 van een familie Pannekoek uit de Over Betuwe heeft als helmteken een vogel (arend of zwaan, niet duidelijk te onderscheiden) die zich de borst opent.

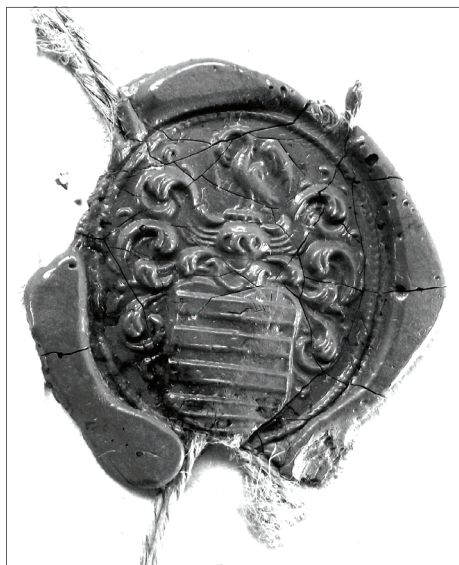
Het hier door Hendrik Pannekoek gebruikte zegel komt overeen met deze laatste beschrijving. In het archief van Amersfoort is een oorkonde aanwezig uit 20 juli 1752 die zowel door Cornelis als Hendrik Pannekoek, raden en oud schepenen der stad Amersfoort gezegeld en ondertekend is. Het zegel en de handtekening van Hendrik Pannekoek zijn overduidelijk gelijk aan die onder de akte uit Eemnes.

Akte van uitkoop tussen Grietje Hendriks Raven en Willem van Wageningen met het zegel van Hendrik Pannekoek, de stadssecretaris van Eemnes.

Gerrit Ligter wordt genoemd als huurder van een huis van de familie. Dit zal het huis achter de Hogewegh zijn geweest. De grootste schuldenaar op de lijst is het dorpsgerecht van Eemnes Binnen dat nog 37 gulden en 15 stuivers schuldig is voor verteringen. Blijkbaar werd er door de schout en schepenen regelmatig vergaderd in "Het Rode Kruis" onder het genot van een hapje en een drankje! De herberg was tevens het gerechtshuis van Eemnes-Binnen uit andere bronnen is bekend dat er ook veilingen werden gehouden.

Het zegel met het familiewapen van Hendrik Pannekoek.

Een goede tweede op de lijst zijn de heren gecommiteerden geërfden (die het bestuur vormden van het waterschap van Eemnes Binnen) die nog voor 26 gulden en 15 stuivers hadden uitstaan.

De inventaris wordt vervolgd met een lijst van 51 personen die nog geld schuldig waren aan de schoenmakerswinkel. Blijkbaar kocht heel Eemnes Binnen (en wat klanten uit Baarn) hier hun schoeisel of liet men hier reparaties verrichten en werd er slechts eenmaal per jaar afgerekend als de jaarlijks betalingen van de lonen aan het personeel hadden plaatsgevonden.

De tweede helft van de lijst is een opsomming van de schulden van 18 personen waarvan verwacht wordt dat er niet meer terugbetaald zal worden.

*De schoenmakers winkel met de gereetschappen en 't gene tot de slagerije behoort mitsgaders 't leder, soo in als buijtens huijs.
Alle goederen in 't hooft deses uijtgedrukt, sijn door onpartijdige, hen des verstaande geestimeert te samen op f 246-19-00*

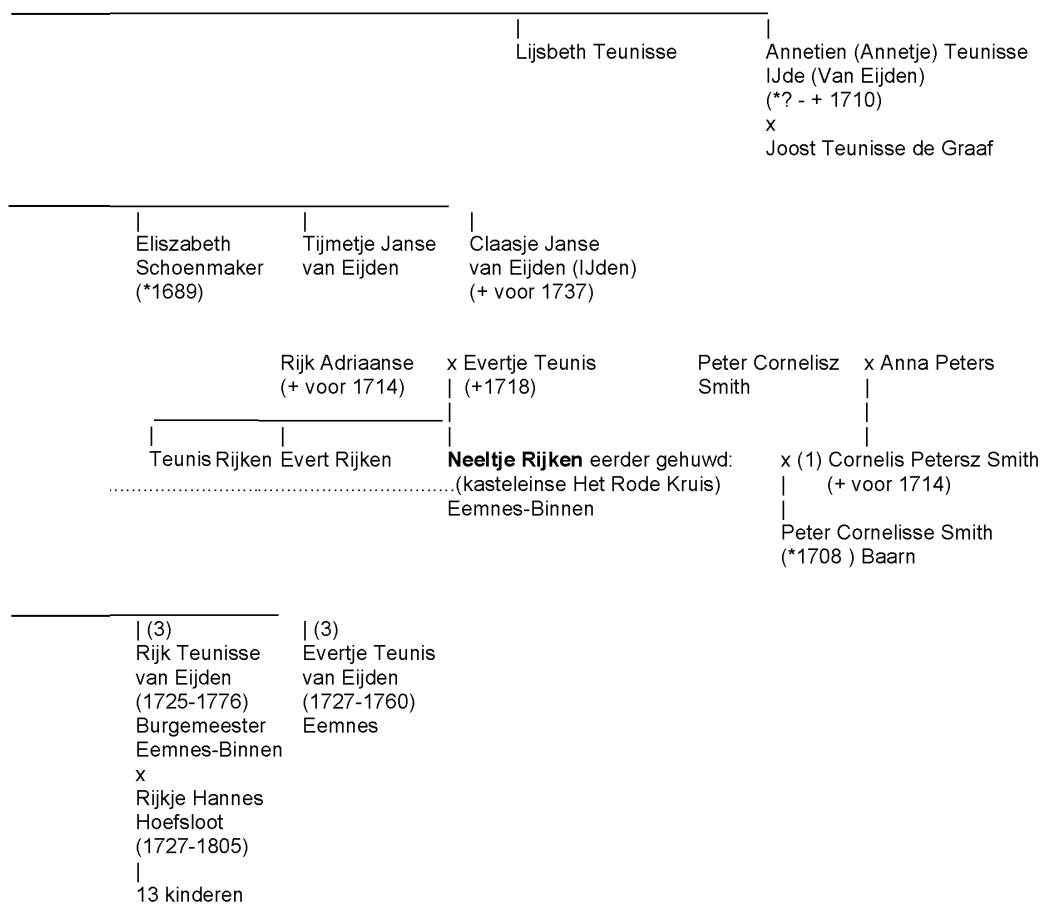
Blijkbaar slachtte Teunis zelf om de huiden te kunnen gebruiken in zijn schoenmakerswinkel. Het looien werd gedaan door de verschillende leerlooiers die in Eemnes-Buiten actief waren, aan de Wakkerendijk op de plaats van de huidige garage Beuk.

Dan volgt er een opsomming van de schulden en lasten van de boedel. Onder andere personele en reële ongelden en logiesgelden die aan de schout van Eemnes nog betaald dienen te worden over de jaren 1735, 1736 en 1737, waarbij het logiesgeld bijna f 40,- bedraagt. Dit zal wel voor de overnachtingen in de herberg "Het Rode Kruis" geweest zijn.

DE FAMILIE VAN (E)IJDEN

De familie heette mogelijk oorspronkelijk Schoenmaker)

Teunis Jansz Schoenmaker (*ca. 1610 – + 13-06-1691) schoenmaker Hilversum (De Groest 71)		x Jannetje Gijsbertse (*ca. 1620)	
Jan Teunisse van Eijden/Schoenmaker (*ca. 1640 - + 1710) x Claasje Joosten de Graaf Hilversum		Hillegond Teunisse	
Teunis (Antoni) Jansz van Eijden (* 1677 – 1733) Schoenmaker x (1) Heiltje Roelen Vermeulen (+ voor 1709) (2) Gijsbertje Jans (+ 1712) (3) Neeltje Rijken (*? - + 1758) Eemnes-Binnen	Annetje Janse van Eijden (*ca. 1678) (+ voor 1737) x Jan Gijsbertsen Ruijter	Jan (Joannes) Jansz (*1679)	Jannetje Janse Schoenmaker (*1684)
(1) Claasje Teunis van Eijden (1705 – + voor 1733) Hilversum	(1) Jan Teunisse van Eijden (1706) Hilversum	(3) Annetje Teunis van Eijden (* 1715) Eemnes	(3) Evertje Teunis van Eijden (*1718) Eemnes

Hier staat ook een bedrag aan geleverde vellen in. De gelooiden werden dus bij hem aangeleverd.

Verder zijn de grootste posten voor geleverd brood, bieraccijns en de wijnkoper. Alles ten behoeve van de herberg. En voor landpacht aan de Diaconie van Eemnes-Binnendijk, de Heer Crommelin en Teunis Rijken. Ook wordt hier genoemd Bottenburg de wijnkoper en Jacobus Oudendoelen de brouwer. Er staat niet bij waar deze vandaan kwamen, maar het meeste bier kwam in die tijd uit Amersfoort en de wijnhandelaar zal zijn wijn via Amsterdam hebben geleverd. Ook de gemeente had nog geld tegoed, want Hendrik van de Kuinder staat genoteerd voor een bedrag van 29 gulden aan bieraccijns. Hendrik van de Kuinder was de dorpsgaarder. De bakker Teunis Rijken komt voor geleverd brood en bakloon nog op 83 gulden en 3 stuivers. Al met al blijkt hier wel uit dat er in de herberg een goede omzet werd gedraaid! Wel hadden ze nog 240 gulden geleend van Jan Teunisse van Eijden. (mogelijk hun zoon?). Verder hadden ze nog land gepacht van de gemeente van Eemnes Binnen, de Heer Crommelin en Teunis Rijken, samen voor een bedrag van bijna 130 gulden.

Als laatste volgen de begrafenis-kosten zoals het maken van de doodskist, het delven van het graf, luiden van de klokken en de kosten van de begrafenismaaltijd. Deze worden geschat op 50 gulden. De inventaris is op 17 november 1737 in Eemnes-Binnendijk opgemaakt en ondertekend door Neeltje Rijken.

Hierna volgt de eigenlijke boedelscheiding

Neeltje Rijken als weduwe van Teunis Jansen van IJden ter eenre en Jan Teunisse van IJden, meerderjarige jonkman (dus ouder dan 25 jaar en ongetrouwd) als voor een vierde part mede erfgenaam van zijn overledene vader en Jan Teunisse van IJden en Elbert Meeuwsen als voogden van Annetje, Rijk en Evertje Teunis van IJden, minderjarige nagelatene kinderen en voor de overige drie vierde parten mede erfgenamen van opgemelten Teunis Jansen van IJden.

Zij krijgen ieder een vierde deel van de erfenis. Plus de vijf dammaten maatland in Eemnes Buitendijk in Volkens of Geurt Rijksens maat en De Huijsinge en 't Hoffsteedje in Eemnes-Binnendijk achter de Hogeweg en de vier en een half dammaat te Veld onder Eemnes Binnendijk in Burgen off Smits Erff.

Neeltje Rijken houdt gedurende haar leven lang lijftogt van de helft van al de voorschreven goederen en de vier kinderen de andere helft.

Een mooie stelling is ook nog:

Plus het gene nog ontvangen mag worden van de inschulden waar niet veel van te verwachten is!

Er wordt nog wel van Neeltje verwacht dat ze haar minderjarige kinderen ordentelijk zal opvoeden en onderhouden "na haar staat" tot hun meerderjarigheid of tot dat ze gaan trouwen. Ook zal zij haar kinderen moeten laten leren lezen en schrijven.

Neeltje Rijken houdt in eigendom alle overige goederen van haar overleden man zoals in de inventaris zijn beschreven. Maar daarvoor moet zij ook alle nog openstaande schulden betalen.

Plus de kosten van het opmaken van deze inventaris.

Acte te Eemnes Binnendijk den 1^e mei 1739

Deze letters E M zijn gesteld bij Elbert Meeuwz

Getekent: *Neeltje Rijcken*
Jan Teunisz van Eijden

Mij seretaris present: H. Pannekoek

Bronnen:

Hartong, F.L. Register der protocollen van notarissen in Nederland; samengesteld in opdracht van de Broederschap der Notarissen in Nederland van plm. 1550 tot heden, Rotterdam 1916.

Gehlen, A.Fl., Notariële akten uit de 17e en 18e eeuw. Handleiding voor gebruikers, Zutphen 1986.

Zie ook: <http://www.meertens.knaw.nl/boedelbank>

Bijlage 1:

VOORBEELDEN VAN ANDERE GERELATEERDE BOEDELSCHIEDINGEN ZOALS DIE NU IN DE INVENTARIS STAAN:

18-05-1714 Eemnes (Maaggescheijt)

Cornelis Petersz Smith + x Neeltje Rijken

Een onmondig kind:	voogden:
Peter Cornelisz Smith	Jan Theunis, oudoom
	Claas Jans, oud burgemeester van Eemnes-Binnendijk

De helfte van een Huijsinge en Hofstede tot Eemnes-Binnendijk genaamt "Het Ro-
de Kruijs" (gaat naar het kind (= Wakkerendijk 47))

18-05-1714 Eemnes (Maaggescheijt)

Rijk Adriaansz + x Evertje Theunis

Drie kinderen:	
Neeltje Rijken	x Cornelis Petersz Smit +
	voogden:
Theunis Rijken	Jan Theunisz, oom
Evert Rijken	Thomas van de Mast, oom

De helft van een Huijsinge, Hofstede, schuur en Boomgaard met drie ackeren op-
gaande of agtien morgen bouw, weij en hoijland in Eemnes-Binnendijk genaamt
Gijsbert Jansz Voocken Erff. (= Wakkerendijk 190)
Item nog de helfte van seven sestiende parten van een acker te Veen in Adriaan
Lammertsz off Jonge Japen Erff in Eemnes-Buijtendijk.

09-02-1707 Eemnes Binnendijk

Peter Cornelisz Smith + x Annetje Peters +

Drie kinderen:	Voogden:
Cornelis Peters	Dirck Gerrits Soest
Aaltje Peters	Jan Peters, oom
Trijntje Peters	Derk Peters, oom

Ten dele gevallen aan Cornelis Petersz:

De huijzingh, hoff en erff staande en gelegen in desen geregte daer 't Rode Cruijs
uijthangt, jegenwoordig bewoond wordende bij Teunis Jansz de Beer

Aan zijn twee onmundige susteren Aaltje en Trijntje Peters:

- Vier en een halff dammaat hooijland in Burgen of Smits Erff in de geregte van Buijtendijk
- Een agste acker Te Veen, zijn de driestland agter Cousijn de Deeker [of Decker?]
- Seven vierel dammaat hooijland in Evert Wouters Erff

Tekent: Cornelis Pietersz Smit.

Bijlage 2:

BOEDELSCHIEDINGEN VAN HET DORPSGERECHT EEMNES-BINNENDIJK EN EEMNES-BUITENDIJK

De bewaarde akten zijn in het Archief Eemland te vinden onder OAE (Oud Archief Eemnes) Beheernummer 1011:

1011-645 = 1657 t/m 1667, 1681, 1683 t/m
1011-646 = 16-07-1709 t/m 22-11-1724
1011-647 = 01-03-1725 t/m 20-07-1728
1011-648 = 02-07-1728 t/m 14-05-1731
1011-649 = 27-07-1731 t/m 12-12-1734
1011-650 = 28-01-1735 t/m 17-08-1738
1011-651 = 01-05-1739 t/m 13-12-1741
1011-652 = 11-04-1742 t/m 20-12-1749
1011-653 = (1750 t/m 1760, 1771, 1786, 1787, 1795, 1797 t/m 1802)

Voor de ontbrekende jaren wordt geadviseerd om bij de notarissen in Eemnes, Utrecht, Amersfoort of Naarden te kijken of daar mogelijk nog boedelscheidingen bewaard gebleven zijn

In de inventaris nummers: 1011-645 en 1011-646 ontbreken grotendeels de inventarissen en zijn alleen de boedelscheidingen bewaard gebleven.

OM VAST TE NOTEREN:

**Ledenvergadering HKE
21 maart 2013 in De Hilt.**

INTERVIEW MET NEL VAN DER ZWAAN-POST

Een leven lang aan de Meentweg, dankzij een Deo et Arti-zoen!

HENK VAN HEES

Nel van der Zwaan-Post heeft een moeilijk jaar achter de rug.

Op 12 oktober vorig jaar overleed haar man Gijs van der Zwaan, met wie ze 57 jaar getrouwd was geweest. Aan het eind van het vorig jaar kwam ze te vallen bij een fietsongeluk en ze heeft nog steeds last van de naweeën hiervan.

Toch was ik welkom bij haar voor het afnemen van een interview. In haar woning op Meentweg nummer 119A, zittend aan de grote tafel in haar woonkamer, met prachtig uitzicht over de polder, hebben we heel wat afgepraat!

Nel werd geboren op 22 augustus 1929 in het huis Meentweg 97. Ze was nummer 7 in de rij van 14 kinderen van Lambertus (Bertus) Post en Wilhelmina Maria (Mina) Zwanikken. Die rij van 14 zag er uiteindelijk als volgt uit:

– Emmy (geb. 1921 – overl. 1999),	– Trees (geb. 1931),
– Jan (geb. 1922 – overl. 1992),	– Toon (geb. 1932 – overl. 1998),
– Arie (geb. 1924 – overl. 2012),	– Wim (geb. 1933 – overl. 2008),
– Gert (geb. 7-1-1926 – overl. 2009),	– Gerrie (geb. 1934),
– Rie (geb. 30-12-1926),	– Tinus (geb. 1936),
– Bep (geb. 1928),	– Annie (geb. 1937),
– Nel (geb. 1929),	– Chris (geb. 1938 – overl. 2007).

Nel begon met herinneringen aan haar ouders:

Vader Bertus Post was een echte Bussummer. Geboren in 1897 als zoon van Adrianus Post en Emerentina Roeten. Opa Post werkte bij chocoladefabriek Bensdorp in Bussum. Hij en zijn vrouw hadden zeven zonen en één dochter, die Riek (Hendrika) heette. Deze Riek was getrouwd met Piet Bakker en samen met haar jongste dochter kwam ze op 17 juli 1943 om het leven bij een bombardement op Amsterdam-Noord.

Het gezin Post gefotografeerd circa 1940. Geheel achter v.l.n.r. Gert, Jan, Emmy, Arie. Middenrij v.l.n.r. Trees (met strik), Bep (rechts van moeder), Nel (met strik) en Rie. Op de voorgrond v.l. n.r. Wim, vader Bertus Post met Annie op schoot, Tinus, moeder Mina Post-Zwanikken met Chris op schoot, Gerrie en Toon.

Moeder Mina Zwanikken was een echte Larense. Ze werd in 1894 geboren als dochter van Jan Zwanikken en Gerritje Knuvers. In dit gezin zijn vijf zonen en vier dochters geboren. Mina werkte in de huishouding, lange tijd bij Hotel Blom in Laren. Bertus Post was bouwvakker. Hij was daarom eerst niet zo erg welkom bij de familie Zwanikken. Opa Jan Zwanikken was een kleine boer.

Vader Bertus en moeder Mina trouwden op 14 september 1920 in Laren. Daarna gingen ze in Eemnes wonen, waarschijnlijk omdat Bertus daar al werkte. Als bouwvakker verdiende hij toen de kost bij het bouwbedrijf van Hendrik Eggenkamp, dat gevestigd was op Wakkerendijk 84. Bertus verdiende niet veel en daarom ging hij na zijn huwelijk wonen in een huis voor arme mensen op Meentweg 29. In dat pand woonden toen vier gezinnen, waaronder het echtpaar Piet Nagel en Mie Lakeman.

Moeder had altijd zo'n mooi verhaal uit de tijd dat ze nog maar net in Eemnes woonde. Op een middag was ze lopend, zoals altijd, naar haar vader en moeder in Laren gegaan. En daar had ze bar zitten praten tot haar moeder zei: "Je moet naar huis toe, zo meteen is Bertus er al en dan ben jij er nog niet". Toen is ze gegaan; bij het woonwagenkamp kwam de meelboer eraan en zij wist niet beter of die heette Gart de Kruk. Want Mie Nagel had haar alle Eemnessers leren kennen en die had gezegd: "dat is Gart de Kruk". Ze zag hem, stak haar hand op en zei: "Meneer De Kruk, mag ik misschien meerijden?" "Oe, stap maar op!", zei hij. Toen ze zat, zei hij: "Bin jie dat nieuwe mins dat hier is komme wonen?" "Ja, meneer De Kruk", antwoordde moeder. "Oe" en verder zei hij niets meer. Hij wist precies waar ze woonde en liet haar daar van die kar af. Moeder zei netjes: "Dank u wel, meneer De Kruk voor het meerijden!" Toen ze bij Mie Nagel kwam, zei ze: "Wat een akelige, stugge kerel is dat, die De Kruk". En ze vertelde haar verhaal, waarna Mie Nagel zei: "Maar zo heet ie ook niet; hij heet Van 't Klooster!" Daarop werd vader kwaad op Mie Nagel terwijl hij zei: "Had dan ook gewoon de naam van die man gezegd." Dat was echt Eemnes.

In het huis op Meentweg 29 zijn de twee oudste kinderen Emmy en Jan geboren. Vader wilde graag geiten houden en toen kwam in 1923 de woning van Mol op Meentweg 97 te koop. Vader hield van de natuur in Eemnes en daarom heeft hij dat afgelegen huis gekocht. Hij stak zich hiermee wel in de schulden. Jarenlang moest nog aflossing betaald worden aan Willem Mol, die in de Kerkstraat woonde. Als vader aan het eind van de week met zijn salaris thuiskwam, rolde hij geld op en deed dat in een spaarpotje. Daarmee kon hij één keer per jaar aflossen bij Mol.

Gestadig groeide het gezin en daarmee de armoede. Nel werd dus geboren in 1929. Over haar naamgeving vertelde ze het volgende:

"Ik zou eigenlijk vernoemd moeten worden naar drie tantes van me, die Riek (Hendrika) heetten: –de later omgekomen zus van mijn vader, –een zus van moeder en –Riek Mol, de vrouw van Jan Post, een broer van vader. Toen zei mijn vader: "We gaan er geen Riek van maken want de één heeft een nog grotere bek dan de ander. Het wordt Petronella; we vernoemen haar naar ome Piet, dat is de goedheid zelve!" Mijn oom Piet Bakker was getrouwd met Riek Post, de later omgekomen zus van vader. Hij was politieagent in Amsterdam. Zo werd ik Petronella Hendrika."

Vanaf mijn vierde jaar ging ik naar school, naar de RK kleuterschool, achter het

nonnenklooster en naast de RK kerk op de Wakkerendijk. Daar was ik onder de hoede van Zuster Philothea.

We hadden niet veel in onze jeugd. Het was armoe; je was blij met wat je had. Maar we woonden prachtig. Niet ver van ons huis, langs de Stachouwerweg liep een grote sloot (nu een wetering). Daarlangs groeiden bramenstruiken. Vroeger gingen we op onze blote voeten die sloot in en dan konden we bramen plukken. Moeder kookte ze met een beetje suiker erin en dat kregen we op ons brood; gewoon een traktatie! Dat waren leuke belevenissen in de vakantie. Zo gauw je een beetje bij je positieven was, moest je in de vakantie alsmaar boontjes schoonmaken en breken. De grootsten moesten ze schoonmaken en de kleinsten moesten ze breken. Dat hadden mijn ouders allemaal nodig voor de winter. Als we klaar waren, moesten we naar Gart Elders, op Meentweg 71, en dan moesten we daar boontjes gaan breken. (Schaterlach!) We waren daar dagen bezig! Ik herinner me ook nog zo goed dat we er een keer 's morgens naar toe gestuurd waren en toen kwamen ze 's middags met het tentwagentje langs en tante Kee Hilhorst hield een baby omhoog. Er was bij ons dus weer een baby geboren, onze Tinus of Annie. Daarom hadden ze ons naar Gart Elders gestuurd.

We speelden altijd met elkaar want we hadden niks. Mijn broer Bep was mijn grote speelkameraad. Hij was één jaar ouder dan ik en ik trok altijd met hem op. Op een gegeven dag trokken we de polder in. We gingen visjes vangen en zo. Toen we achter in de polder waren en ik over een sloot wilde springen, sprong ik er middenin en Bep deed precies hetzelfde. Wij onderweg naar huis prakkiseren over een verhaal hoe het gekomen was, dat we in de sloot waren gevallen. We dachten aan Dirk Lakeman, die woonde een paar huizen bij ons vandaan en dat was een oude jager, die altijd in de polder liep te jagen. We zouden zeggen dat hij vlak bij ons was en dat hij toen schoot, waardoor we zo schrokken, dat we in de sloot waren gevallen. We kwamen drijfnat thuis, te laat voor het eten. Nadat we ons verhaal vertelden zei vader: "Dat kan dan wel zijn maar kleed je snel uit, droge kleren aan en naar bed!" We kregen niet eens eten van hem!

Een andere keer waren we samen op pad en waren we achter het huis van Baas op Meentweg 87. Daar is zo'n bossie achter en daar liepen vroeger altijd de kippen los. Wij gingen die bossies in en vonden dus eieren van die kippen. We pakten de eieren, sloegen ze kapot op onze klomp en slurpten ze zo leeg. "Oh, dat was toch zo lekker! Ik zeg niet dat ik het nu nog zou doen. Maar bij ons thuis lag het niet opgeschept, dus als je zoiets te snaaien kon krijgen, dan deed je dat wel".

Foto van het gezin Post gemaakt op 14 september 1945 t.g.v. het 25-jarig huwelijksfeest van vader en moeder. Geheel achter v.l.n.r. Jan, Emmy, Arie, Nel, Gert, Trees Toon (in wit overhemd), Bep. Daarvoor v.l.n.r. Tinus, Gerrie (helemaal voor), Wim, vader Bertus Post (1897-1975) met Chris op schoot, moeder Mina Post Zwanikken (1894-1949) en Annie. Foto gemaakt bij de woning Meentweg 97.

Op Meentweg 101 woonden de ongetrouwde broers Aart en Hannes Mol samen met hun moeder, die meer dan 100 jaar is geworden. Ze gingen elke middag op vaste tijden met de hondenkar melken. Normaal liepen de honden daar op de dam en dan hadden wij het hart niet om daarheen te gaan. Maar als ze weg waren voor het melken dan liepen wij achterom en gingen van die hele lekkere peertjes plukken. Dat was smullen!

Het werk van vader in de bouw had één groot nadeel. In de winterdag had je vaak geen werk en dan was er ook geen inkomen. Ons gezin werd ieder jaar groter dus de ellende bleef. Ons huis werd ook te klein. Toen we na de geboorte van Toon in 1932 met z'n negenen waren, is er een stuk aangebouwd. Op een gegeven moment was het werk voor vader in de bouw niet meer te doen. Hij had geregeld longontsteking omdat hij teveel stof binnenkreeg. Hij is toen stoker geworden bij de weverij van Willard in Laren. Ik moest wel eens zijn brood bij hem gaan bren-

Het geboortehuis van Nel van der Zwaan-Post op Meentweg 97. Foto circa 1935.

gen en dan merkte ik hoe verschrikkelijk heet het daar was vanwege de kokende lijm, die hij achter op de karpetten moest smeren. Ook geen beste baan, maar hij heeft het wel gedaan!

Een verjaardag, die telde bij ons vroeger niet. Als wij jarig waren, ging mijn vader naar een winkel van Bensdorp en daar kocht hij van die kleine Brosreepjes, drie voor een dubbeltje en diegene die jarig was, kreeg zo'n hele reep! De andere reepjes werden in stukjes gebroken en elk kind kreeg dan één stukje. Zo werd een verjaardag gevierd! Als vader en moeder jarig waren, was moeder altijd druk want dan ging ze koekjes bakken en dat kon ze geweldig hoor! Dan was het altijd feest! Moeder was een enorme kok!

In 1938 veranderde alles in ons gezin. Moeder was in dat jaar zwanger van haar 14e kind. Voor die tijd was ze wel gezond en goed en als de dokter aandacht aan haar besteed had, was dat wel zo gebleven. Moeder verwachtte haar kind in oktober. Maar met St.-Jan ging ze naar de dokter en zei: "Dokter, het gaat deze keer

niet goed!" Hij antwoordde: "Er zijn er 13 gekomen, die 14^e komt ook wel!" Moeder vertelde dat ze altijd maar moe was en dat ze zulke dikke benen had. De dokter zei: "Als je je werk af hebt, dan ga je maar met je been op twee stoelen zitten." Maar je hebt natuurlijk nooit je werk af met 13 kinderen. Die dokter heeft nooit meer extra naar haar gekeken en zo werd het zondag 30 oktober, het feest van Christus Koning. Het was vreselijk slecht weer en moeder bleef die dag in bed want ze had zo'n hoofdpijn. Wij werden de deur uit gestuurd om makke kastanjes te zoeken waar moeder zo gek op was. Die avond ging Jan naar een toneeluitvoering hier in Eemnes. Toen vader naar bed zou gaan, begon moeder wild van zich af te slaan. Hij begreep dat dit niet goed was maar wachtte tot Jan thuis kwam. Jan moest op de fiets naar Westerhuis (Wakkerendijk 10) om een dokter in Laren te bellen. Die is gekomen en heeft ervoor gezorgd dat moeder naar het St.-Jans-ziekenhuis in Laren werd gebracht.

Daar kwam in de loop van de nacht de bevalling op gang. Toen het niet doorzette, is vader even weggestuurd om wat bij de apotheek te halen. In die tussentijd werd een zoon geboren. Moeder wist er ook niks van want ze was bewusteloos.

Moeder bleef drie dagen bewusteloos. Ze hebben haar de laatste sacramenten toegediend. En ik voel het tot op de dag van vandaag nog hoe ik toen in de kerk stond. Het was Allerheiligen en toen werden de namen van mijn moeder afgelezen, met het bericht dat ze bediend was; dan heb je als klein meisje van negen jaar het gevoel dat de hele kerk naar je kijkt, dat ze allemaal weten dat het jouw moeder is. Ze heeft daarna een aantal dagen kantje boord gelegen. Toen ze bijkwam, werd er gezegd: "U hebt een baby, een zoon", waarop ze zei: "Dat is de goedkoopste, die ik heb want hier weet ik helemaal niks van". Maar achteraf heeft ze gezegd: "Dit is de duurste, die ik heb gekregen".

Mijn zus Emmy had altijd gezegd dat ze Frans zo'n mooie naam vond. Op een keer had moeder haar beloofd: "Als er nog eens een broertje komt, dan noemen we het Frans". We wisten dus al drie dagen dat er een jongetje was, maar het had nog geen naam want ze moesten op moeder wachten. Toen ze een beetje bijkwam, zeiden ze in het ziekenhuis: "Mevrouw Post, u hebt een baby en het kind is geboren op het feest van Christus Koning dus zullen we het dan maar Chris noemen?" (*In die tijd werd het feest van Christus Koning nog gevierd op de laatste zondag van oktober*). Moeder vond het goed. Christiaan Franciscus werd toen zijn naam. Emmy heeft tot haar dood toe altijd gezegd: "Het klopt niet, het was geen

Christus Koning meer want hij is op maandagmorgen rond 4 uur geboren". Maar de nonnen wilden die dag in ere houden en hebben hem Chris genoemd. Het was de liefste broer, die ik had. Achteraf is gebleken dat moeder zwangerschapsvergiftiging heeft gehad.

Vader was heel vooruitstrevend want hij was al vroeg in het ziekenfonds gegaan. Als er dan een zieke was dan mocht je zes weken in het ziekenhuis liggen. Na de geboorte van Chris sterkte moeder heel langzaam aan. Na zes weken lag ze nog in het ziekenhuis. Pas later hebben we via mijn broer Gert begrepen dat ze daarna nog vier weken op kosten van de kerk in het ziekenhuis kon blijven. Op een zaterdag is ze toen thuis gekomen maar het was niks met haar. Ik zie het nog! Ze kwam met een ambulance en twee nonnetjes namen haar tussen zich in en zo moest ze dat stukje binnen lopen naar haar bed.

Emmy was toen 17 en die moest voor ons grote gezin gaan zorgen omdat moeder het niet meer kon. Ze kreeg wel hulp van de familie Makker. Sien Makker van Meentweg 85, die later getrouwd was met Peter van Middelaar, kwam iedere zaterdagmiddag bij ons dat hele spul in de teil doen en op maandag kwam ze om de was te doen en dan kwam er op dinsdag een dochter van Willem Brouwer van Wakkerendijk 130. Willem was getrouwd met een nicht van moeder, die ook Mina Zwanikken heette. Die stuurde dan een dochter en die kwam bij ons op dinsdag strijken en sokken stoppen en zo. De rest werd door Emmy gedaan.

Een andere dochter van Jan Makker was Mengs, getrouwd met Toon van der Wardt. Mengs was een schat van een mens. Nadat Chris geboren was, had ze al eens tegen vader gezegd: "Geef maar een paar kinderen hier!" Toen had vader gezegd: "Dat kan ik beter doen als moeder weer thuis komt. Dan ontlast dat een beetje en is dat wat rustiger". En zo zijn Trees en ik daar bij Toon en Mengs in huis geweest van maart tot oktober 1939 totdat Mengsie zelf weer op het laatst liep en Mien in aantocht was. Toen Mengsie zelf moest bevallen, zijn wij weer naar huis gegaan. Dat half jaar vergeet je nooit; je werd er veel rijker opgevoed dan in je eigen huis. Je had veel meer ruimte en zij hadden een prachtig groot huis, dat pas gebouwd was. (Laarderweg 86C)

Thuis moest het gewone leven weer doorgaan. Maar het was zwaar. In de winter was het vaak bar koud. Wij als kinderen hebben wel staan huilen van de kou. Het hele huis werd alleen verwarmd door een fornuis. Er was ook honger. Om aan te

Jeugdfoto van Nel Post, gemaakt circa 1947.

Jeugdfoto van Gijs van der Zwaan (1922-2011), gemaakt circa 1940.

sterken ben ik verschillende keren met andere kinderen van ons gezin naar "Mooi Gaasterland" geweest, een huis van "Herwonnen Levenskracht".

Vanaf 1941 is moeder er met haar inkomsten een beetje op vooruit gegaan omdat er toen kinderbijslag werd uitbetaald. Toen konden wel de schulden worden afgelost.

Aan die zwangerschapsvergiftiging heeft moeder een ziekte overgehouden. Als ze 's morgens wakker werd en ze kwam haar bed uit, dan zat ze minimaal een half uur tot een uur achter elkaar maar te hoesten. Dan bracht ze zoveel van die slijm-troep op! Ze kon gewoon niet stoppen met dat hoesten. Dan was ze zo moe dan zou ze haast haar bed weer in moeten. Het was voor haar dus ook heel moeilijk om ergens heen te gaan.

Nel Post en Gijs van der Zwaan als boerenechtpaar in het toneelstuk "En de boer ploegt voort", gespeeld door Deo et Arti in het RK Verenigingsgebouw van Femnes op 6 en 13 november 1949.

Mijn schooltijd bracht ik door bij de nonnen op de H. Hartschool. Ook op school werd je er soms mee geconfronteerd dat je uit een arm gezin kwam. Ik herinner me nog een voorval uit de 5^e klas van de meisjesschool. De grotere meisjes stonden altijd tussen de middag op de stoep en de nonnen liepen dan te bidden in de tuin totdat de school weer ging beginnen. Toen de nonnen op zekere dag de tuin uit kwamen, tufte een boerendochter op de kap van Zuster Valentine, het hoofd van de school. Daar kreeg ik de schuld van. Ik kreeg er heel veel straf voor. Ik vertelde de zuster wie het in werkelijkheid gedaan had, maar ze zei: "Dat is niet waar want die doet zoiets niet, maar de kinderen van Post daar kun je het van verwachten!"

Met Sinterklaas ging het op school altijd zo dat degene die de hoogste cijfers had, als eerste de cadeautjes mocht uitzoeken. Zo ging dat in de hoogste klassen. Dan stond dat uitgestald en dan mocht je daar gaan kiezen! Op een gegeven moment ging het met mij als volgt: ik had hogere cijfers dan Rie Eek maar zij was de dochter van een boer en verdiende dus eigenlijk één van de mooiste cadeautjes. Toen zei de zuster: "Ik doe het deze keer volgens het ABC!" Dus Eek kwam eerder dan Post en ik kreeg weer een minder cadeautje.

Ik herinner me ook nog het werken in de polder. Zo rond 1940 kwamen ze met karretjes vanuit Blaricum; die zaten vol met wit zand en dat werd de polder in gereden. Tussen Cornelis Hilhorst (Meentweg 83) en Lammert Hilhorst (Meentweg 81), kwamen ze de straat over en daar gingen ze zo de polder in. Werklozen moesten dat werk doen.

Toen kwam de oorlog: een tijd van spanning en honger. Er was geen elektriciteit in die tijd en daarom had vader in de kamer een fiets op z'n kop staan en dan moest er altijd één aan een trapper draaien zodat er dus een heel klein lampje

De spelersgroep van de Eemnesser toneelvereniging Deo et Arti, die op 6 en 13 november 1949 het toneelstuk "En de boer ploegt voort" op de planken van het RK Verenigingsgebouw bracht. Staande v.l.n.r. Regisseur Gerard Burgering, Hein Hoogland, Bep van der Zwaan, Jan Post, Nel Post en Gijs van der Zwaan. Zittend v.l.n.r. Sien van Wegen en Tonie Elders.

brandde. Op een avond heeft Annie zitten draaien en is ze met haar handen tussen de spaken gekomen. Tot nu toe heeft ze nog steeds gehavende vingers. Ik herinner me ook nog goed dat vader in die tijd clandestien een geitenbok slachtte.

Op een gegeven moment had Jaap Elders tussen Meentweg 103 en 105 een vuilnisbelt. Hij haalde met zijn paardenkar altijd het vuilnis op in Eemnes en toen is er op een bewuste middag daar een Duits vliegtuig neergestort. Dat zal zo ongeveer in 1941 geweest zijn. Ik ben er heen gegaan en ik zie het nog voor me! Er lag een soldaat, dood; hij lag achterover en een been was er afgerukt en stond zo rechtop met die laars in de grond. Ik had er later zo'n spijt van dat ik was gaan kijken. Ik heb er nachten niet van geslapen.

We hebben honger geleden in de oorlog. Per dag één stuk brood en daar moesten we met het hele gezin van eten. Moeder en ik zeiden altijd tegen elkaar: "Een oorlog willen we nooit meer meemaken. Dan gaan we dood van tevoren".

Toen ik van de lagere school ging, werd ik dagmeisje. Eerst kwam ik terecht bij een familie in Blaricum. Na mijn eerste dag, zei ik tegen moeder: "Daar ga ik nooit meer heen! Ik moet de hele dag in de tuin werken, dat kan ik hier ook wel". Dat was gauw klaar. Daarna ben ik in Laren gekomen bij de familie Van Kessel op de Brink. Een heel groot huis. Dan ging ik 's middags door naar Blaricum naar de naaischool. 's Avonds weer lopend naar huis. Fietsen was er niet bij; ik liep alles!

Met moeder ging het niet vooruit. Ze bleef maar last houden van dat hoesten. Ze kwam haast nergens. Mie Nagel had zo'n invalidenkarretje en dat mochten mijn ouders wel eens lenen. Vader maakte het dan met een haak aan zijn fiets vast. Zo hebben ze dat op een zondagmiddag ook eens gedaan. Mijn zus Rie zou naar het klooster gaan en toen werden mijn ouders gevraagd of ze eens bij de priorin in Blaricum kwamen praten. Op deze manier kon moeder er ook bij zijn.

In 1946 is Emmy getrouwd en toen moest ik de zorg voor ons gezin overnemen. Ik stopte met het werk bij Van Kessel; ik was 17 jaar. Ik heb deze klus geklaard tot ik ging trouwen in 1954. En om wat centjes bij elkaar te krijgen, deed ik thuis handwerk aan jassen en mantels van een atelier uit Blaricum. Het werk voor ons gezin deed ik allemaal ter liefde Gods. Het was zwaar maar als ik er weer voor zou komen te staan dan zou ik het uit liefde voor mijn moeder zo weer doen! Ik zeg niet dat ik er altijd een goed gevoel van anderen over terug kreeg maar in mijn hart zeg ik: "Ik heb het voor mijn moeder gedaan zoals zij het goed zou vinden!"

Ik heb meer de armoe-tijd meegemaakt dan mijn jongere broers en zussen. Na de oorlog kregen we het wat beter. Moeder zei wel eens: "Ik ben zo rijk! Ik heb allemaal gezonde kinderen!" Zelf had ze geen gezondheid meer maar haar kinderen waren haar grootste rijkdom! Moeder hield maar last van haar longen. Ze is bij verschillende dokters geweest maar het hielp niet. Op een gegeven moment kwam ze in het Antonius-ziekenhuis in Utrecht terecht. Daar was een dokter, die één long stil kon leggen. Hij bereikte goede resultaten. Maar na onderzoek kreeg moeder te horen dat hij niets voor haar kon doen. Dat was voor haar een grote tegenvaller. Ze is toen steeds meer achteruit gegaan en op 1 maart 1949 overleden. Tot dan toe had ik bij mijn werk voor het gezin gelukkig de steun van moeder, waar ik een enorme band mee had. Toen ik haar moest missen, miste ik een heleboel en had ik geen licht leven! Mijn moeder is op zaterdag begraven en op zondag was ik in de schuur bezig aan het wasfornuis, toen mijn vader zei: "Als je nou eens een jongen tegenkomt, hoef je het voor mij niet te laten". Ik zei dat mijn hoofd daar nog

helemaal niet naar stond. Een jaar later was dat anders.

Gijs van der Zwaan kwam veel bij ons; hij kwam dan mijn broer Jan ophalen om naar het toneel te gaan. Ze waren allebei lid van de Eemnesser Toneelvereniging Deo et Arti. Die club leek me ook wel wat. Ik moest thuis altijd maar werken; ik wilde ook wel eens wat afleiding. Zo ben ik met mijn broer Jan naar Deo et Arti gegaan en daarna al gauw lid geworden.

Kort daarna verdeelde regisseur Gerard Burgering de rollen en toen moest ik de vrouw van Gijs spelen in een boerenstuk "En de boer ploegt voort". Gijs moest me ook een zoen geven en ik hoor Burgering nog roepen: "Pak d'r maar goed hoor! Pak d'r maar goed!" Zo kreeg ik dus mijn eerste zoen van Gijs! We speelden het stuk op 6 en 13 november 1949. Ik vond het toneelspelen leuk en ben het nog een tijdje blijven doen.

Het klikte wel tussen Gijs en mij; het klikte ook wel tussen mijn broer Jan en Mie van der Zwaan, een zus van Gijs. In februari 1950 zijn we met z'n vieren naar het circus geweest in het Amsterdamse Carré. Vanaf die dag had ik met Gijs en Jan met Mie verkering. Gijs en ik hadden nog niet zo'n haast met trouwen maar Jan en Mie wel. Mie was al 32 en ze wilden nog kinderen. Daarom zijn ze in hetzelfde jaar op 27 september getrouwd.

Trouwfoto van Gijs van der Zwaan en Nel Post, genomen op 6 mei 1954 bij de RK kerk van Eemnes.

Foto van de officiële in gebruikneming van de eerste Bouwkas-woning in Eemnes op Meentweg 119B. Burgemeester E.J.M. Kolfschoten van Eemnes plant een vruchtboom, die als geschenk werd aangeboden aan de bewoner Jan Post (geheel rechts). J. Chr. Van den Bosch, inspecteur van de NV Bouwkas Noord-Nederlandse Gemeenten en J. J. Diekman, directeur van de Dienst Gemeentewerken Baarn-Eemnes kijken toe. In de linkerwoning (Meentweg 119A) gingen Gijs van der Zwaan en Nel Post later wonen. Foto gemaakt op 29 januari 1954 om 14.30 uur.

Wij konden voorlopig niet trouwen. Er was woningnood en we hadden geen geld. Op een gegeven moment was er in het Verenigingsgebouw een avond voor woningzoekenden, georganiseerd door de Bouwkas Noord-Nederlandse Gemeenten. Met de Bouwkas besloten we toen om een dubbele woning te bouwen voor ons en voor Jan en Mie naast moeder Van der Zwaan. Elk echtpaar moest 11.000 gulden betalen voor zijn huis. Maar we hadden geen cent te makken en je moest 2000 gulden meteen betalen voordat ze een spa in de grond zetten. Ik had gespaard met mijn naaiwerk om later nog eens een uitzet te kunnen kopen. Met dat geld heb ik toen de aanbetaling voor ons huis gedaan. Daarna hebben we een stuk grond van moeder Van der Zwaan gekocht.

Het huis was klaar in de winter van 1953. Maar ik wilde niet in de winter trouwen.

Familiefoto gemaakt op 6 mei 1979 t.g.v. het 25-jarig huwelijksfeest van Gijs van der Zwaan en Nel Post. Staand achter v.l.n.r. Gijs, Petra en José van der Zwaan. Zittend moeder Nel Post en vader Gijs van der Zwaan.

Ik vond de meimaand een mooie maand om te trouwen. En zodoende zijn wij op 6 mei 1954 getrouwd. Toen was mijn klus bij ons gezin Post afgelopen. Gijs heeft eerst bij Van Hoven in Blaricum gewerkt en is later bij de Melkunie gekomen. Toen we trouwden verdiende hij 58 gulden in de maand. We zijn op donderdag getrouwd. De vrijdag daarvoor ontving Gijs zijn salaris maar dat hele salaris moest hij aan zijn moeder afgeven. Dus wij hadden niks toen we trouwden!

We zijn altijd hier in ons huis op de Meentweg blijven wonen. We kregen drie kinderen: Gijs, geboren op 16 mei 1955, José, geboren op 8 november 1960 en Petra, geboren op 18 juni 1970.

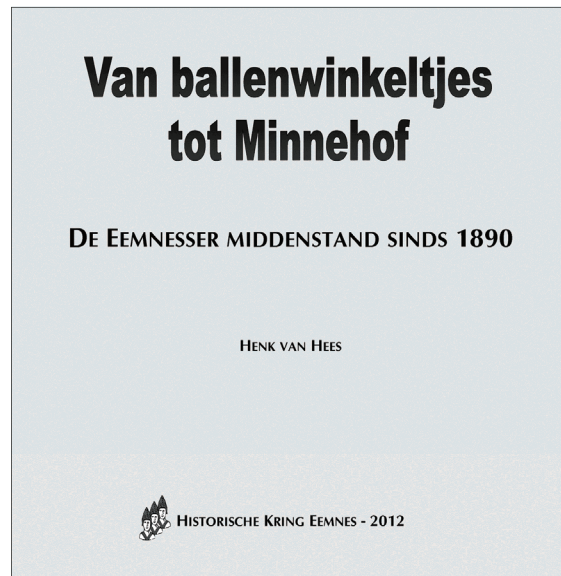

Nel heeft haar leven lang problemen met haar gezondheid gehad. Ook bij de zwangerschappen en de geboorte van haar kinderen deden zich de nodige perikelen voor. Zoals ze zelf zei: "Als er wat in de lucht hing wat ziekte en zo betreft, dan was ik altijd degene, die aan de beurt was!" Om meteen vol trots daarna te constateren: "Maar ik ben er nog steeds!" Deze week had ze al weer 10 kilometer gelopen! Ik gun het Nel, de verwoede wandelaarster, dat ze nog een tijdje door kan stappen!

NIEUW BOEK VERSCHENEN!

“Van ballenwinkeltjes tot Minnehof”

Op vrijdagavond 9 november jl. vond in Café Tetteroo in het nieuwe winkelcentrum “De Minnehof” de presentatie van een nieuw boek van de Historische Kring Eemnes plaats. De titel is: “Van ballenwinkeltjes tot Minnehof” met als ondertitel: “De Eemnesser middenstand sinds 1890”. Henk van Hees is de schrijver van het boek en hij overhandigde de eerste exemplaren aan burgemeester Roland van Benthem en aan Gijs Elsinga, Jan de Lange en Jaap Eek, de oudste middenstanders van Eemnes.

Het boek is allereerst een fotoboek met afbeeldingen van vele Eemnesser middenstanders in hun winkel of bedrijf. Kruidenier Jan Elders, bakker Peter Hoogland, melkboer Henk Eek, slager Gijs van Hees, bakker Wiebe van de Kuinder, de gebroeders van Oostrum van de groentewinkel, kruidenier Gijs Elsinga, melkman Felix Zwanikken en vele anderen zijn vastgelegd in dit kleurrijke boek. Er staan ook lijsten in van de middenstanders uit diverse perioden. Daarnaast wordt in vier hoofdstukjes de ontwikkeling binnen de middenstand van de afgelopen 100 jaar beschreven.

Het boek telt 136 bladzijden, heeft een harde omslag en is een full-color-uitgave.

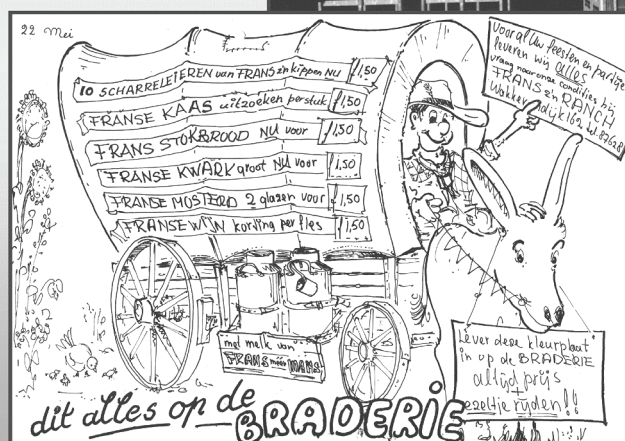
Voor 10 Euro is het te koop in de Eemnesser Oudheidkamer, elke zaterdagmiddag tussen 14.00 en 16.00 uur.

Wanneer u dat wilt, kan het boek ook opgestuurd worden. Dat kost 5 Euro voor maximaal 2 boeken. U ontvangt dus één boek wanneer u 15 Euro overmaakt op HKE-girotekening 2080362 of op de HKE RABO-rekening 315911425 t.n.v. Historische Kring Eemnes. Wilt u daarbij vermelden “Boek winkels Eemnes”.

Een bladzijde uit het boek.

Frans van Valkengoed
bij zijn zuivelwagen,
waarmee hij een
tijdlang zijn klanten
bediende in de
Noordbuurt. Toen hij
daarmee stopte in
1996 is deze foto
gemaakt.

Henk van Hees met het eerste exemplaar voor burgemeester Roland van Benthem.

Jan de Lange ontvangt het boek.

Een exemplaar voor Gijs Elsinga

*Een boek voor Jaap Eek,
op dit moment de oudste
winkelier van Eemnes!*

V.l.n.r. Joop Smids, Henk van Hees en Hans van Gelder. Joop en Hans verzorgden de opmaak.

*Jaap Eek en Gijs
Elsinga met hun
boeken*

Eemnesser Koeien Trofee 2012

Op vrijdag 28 september 2012 werd de Eemnesser Koeien Trofee uitgereikt tijdens de jaarlijkse Sport- en Vrijwilligersavond in De Hilt. Het bestuur van de Historische Kring Eemnes en Jaap Groeneveld, als secretaris van het bestuur, waren beiden genomineerd voor de Koeien Trofee. Jaap Groeneveld kreeg de echte Koeien Trofee in de categorie 'individueel' uitgereikt door burgemeester Van Benthem. Het bestuur mocht het kleine koetje in ontvangst nemen.

Bij de uitreiking memoreerde burgemeester Van Benthem de inzet van Jaap Groeneveld voor de Historische Kring Eemnes (HKE) en zijn activiteiten binnen de Stichting Tussen Vecht en Eem (bestuur en redactie), waarbij hij bij beide tevens betrokken was bij de redactie van een aantal boeken. Daarnaast is Jaap al vele jaren schrijver van historische artikelen die gepubliceerd worden in de tijdschriften van HKE en TVE. Hij doet onder meer onderzoek naar oude wegen in de Werkgroep Ou-

de Wegen tussen Vecht en Eem en de Werkgroep Infrastructuur van Landschap Erfgoed Utrecht.

Jaap heeft recentelijk het archiverings-systeem voor de documentatieverzameling van de HKE uitgewerkt waardoor de documentatie beter toegankelijk wordt. Momenteel doet hij samen met anderen onderzoek naar geschikte software voor betere opslag en toegankelijkheid van het digitale beeldmateriaal. Behalve zijn werkzaamheden op historisch gebied memoreerde de burge-

meester ook een aantal andere vrijwilligersactiviteiten uit het verleden waaronder die op Eemeroord en voor de Zuidwend. Hij haalde in verband met HKE het commentaar aan van één van Jaaps kinderen: het lijkt net of Eemnes het centrum van de hele wereld is!

Wij zijn blij met onze nominatie en de lovende woorden van de burgemeester voor het werk van de HKE. En we zijn vooral trots op onze secretaris. Hij verdient het echt.

Liesbeth Lemckert

Nieuwjaarsreceptie HKE:

OUDHEIDKAMER

5 JANUARI 2013 VAN 16.00-18.00

ADVERTEERDERS:

Restaurant Eemland,
Partycentrum 't Koetshuys
Rabobank Soest Baarn Eemnes
Notariskantoor mr. W.A. van der Sluis
De Valk Hensbergen Opticiens
Welkoop, Groen & Doen
Collectie Streefoord Kunsthandel
A.J.M. van der Wardt, Eemnes

SPONSORS:

Aannemingsmaatschappij ZVS B.V.
Eemnes
Gooiland Beveiliging B.V. – Eemnes
Adrie Hoogland Vastgoed B.V. – Eemnes
J. van Ijken B.V. Oude Bouwmaterialen
Vrienden van de Oudheidkamer

De Historische Kring Eemnes is een door de Belastingdienst erkende Algemeen Nut Beogende Instelling (ANBI), waardoor belastingvrije schenkingen aan de vereniging kunnen worden gedaan.

Van onze vrienden moeten we het hebben!

‘Vrienden’ vervullen stille wensen van de HKE

Voor minimaal 15 euro p.j. kunnen leden
‘vriend’ worden van de Oudheidkamer.

*Vraag inlichtingen of geef u op bij:
J. Frantsen, 035-5310442*

VRIENDEN VAN DE OUDHEIDKAMER

INLEVEREN KOPIJ

Kopij

- handgeschreven of getypt in overleg met redactie,
- op drager (met afdruk) en illustratiemateriaal naar J. Smids, Graanoogst 3,

- per e-mail (tekst) aan:
hke-lay-out@xs4all.nl

Kopij voor het volgende
kwartaalboekje ontvangen wij graag
voor 15 februari 2013.